

**Konkursy przedmiotowe organizowane
przez Lubelskiego Kuratora Oświaty
dla uczniów szkół podstawowych województwa lubelskiego
w roku szkolnym 2019/2020**

**ZAKRESY WYMAGAŃ NA POSZCZEGÓLNYCH
ETAPACH KONKURSÓW**

Lublin 2019

1. KONKURS POLONISTYCZNY

1.1. Cele edukacyjne

- Pogłębianie zainteresowania polską literaturą, tradycją narodową i ich udziałem w kulturze europejskiej.
- Rozbudzanie zamiłowania do refleksyjnego i twórczego odbioru dzieł literackich i innych tekstów kultury.
- Doskonalenie umiejętności czytania ze zrozumieniem na różnych poziomach tekstów literackich, popularnonaukowych, publicystycznych, użytkowych.
- Rozwijanie sprawności pisania z troską o poprawność redagowanego tekstu w każdym z jego aspektów.
- Doskonalenie umiejętności posługiwania się językiem jako nośnikiem wartości, a także narzędziem komunikacji oraz wyrażania myśli i uczuć.

1.2. Zakres wymaganej wiedzy i umiejętności uczniów.

Na wszystkich etapach konkursu obowiązuje *Podstawa programowa przedmiotu język polski* - rozporządzenie MEN z 14 lutego 2017 r. w sprawie podstawy programowej wychowania przedszkolnego oraz kształcenia ogólnego w poszczególnych typach szkół (Dz. U. z 2017, poz. 356) oraz rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z 27 sierpnia 2012 r. w sprawie podstawy programowej wychowania przedszkolnego oraz kształcenia ogólnego w poszczególnych typach szkół (Dz. U. z 30 sierpnia 2012 r. poz. 977).

Etap I (czas pracy: 60 minut, liczba punktów: 40)

1) Obowiązuje *Podstawa programowa przedmiotu język polski dla II etapu edukacyjnego: klasy VII – VIII* - rozporządzenie MEN z 14 lutego 2017 r. w sprawie podstawy programowej wychowania przedszkolnego oraz kształcenia ogólnego w poszczególnych typach szkół (Dz. U. z 2017, poz. 356) z uwzględnieniem lektur obowiązkowych z zakresu liryki, dramatu i epiki.

2) Rozumienie, analizowanie i interpretowanie zróżnicowanych tekstów kultury na poziomie znaczeń dosłownych, metaforycznych, symbolicznych z uwzględnieniem kontekstów na przykład biograficznego, historycznego, kulturowego, filozoficznego.

3) Funkcjonalne wykorzystanie wiadomości i umiejętności z zakresu różnych działów nauki o języku (fleksji, słowotwórstwa, składni, frazeologii, stylistyki).

4) Redagowanie tekstów użytkowych i dłuższych form gatunkowych w oparciu o lekturę i własne doświadczenia czytelnicze.

Etap II (czas pracy: 90 minut, liczba punktów: 40)

1) Obowiązuje *Podstawa programowa przedmiotu język polski dla II etapu edukacyjnego: klasy VII – VIII* - rozporządzenie MEN z 14 lutego 2017 r. w sprawie podstawy programowej wychowania przedszkolnego oraz kształcenia ogólnego w poszczególnych typach szkół (Dz. U. z 2017, poz. 356) ze szczególnym uwzględnieniem następujących lektur obowiązkowych z zakresu liryki, dramatu i epiki:

- Jan Kochanowski, *Wybór fraszek, pieśni i trenów, w tym tren I, V, VII, VIII*,
- Ignacy Krasicki, *Żona modna*,
- Adam Mickiewicz, *Reduta Orzona, Śmierć Pułkownika, Świtezianka, Dziady część II, Sonety krymskie*,
- Juliusz Słowacki, *Balladyna*,
- Aleksander Fredro, *Zemsta*,

- Henryk Sienkiewicz, *Quo vadis*.
 - Wybrane wiersze następujących poetów: Władysława Bełzy, Konstantego Ildefonsa Gałczyńskiego, Zbigniewa Herberta, Anny Kamieńskiej, Joanny Kulmowej, Adama Mickiewicza, Czesława Miłosza, Tadeusza Różewicza, Juliusza Słowackiego, Leopolda Staffa, Juliana Tuwima, Jana Twardowskiego, Krzysztofa Kamila Baczyńskiego, Stanisława Barańczaka, Cypriana Kamila Norwida, Bolesława Leśmiana, Mariana Hemara, Jarosława Marka Rymkiewicza, Wisławy Szymborskiej, Kazimierza Wierzyńskiego, Jana Lechonia, Jerzego Lieberta, fraszki Jana Sztaudyngera i aforyzmy Stanisława Jerzego Leca, pieśni i piosenki patriotyczne.
- 2) Od uczestnika konkursu wymagane są wysokie umiejętności posługiwania się poprawnym w zakresie ortografii i interpunkcji, bogatym i zróżnicowanym stylistycznie językiem dostosowanym do sytuacji komunikacyjnej.

Etap III (czas pracy: 90 minut, liczba punktów: 40)

- 1) Obowiązuje *Podstawa programowa przedmiotu język polski* - rozporządzenie MEN z 14 lutego 2017 r. w sprawie podstawy programowej wychowania przedszkolnego oraz kształcenia ogólnego w poszczególnych typach szkół (Dz. U. z 2017, poz. 356) z uwzględnieniem wszystkich lektur obowiązkowych i przykładów twórczości literackiej wskazanych w podstawie programowej poetów.
- 2) Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z 27 sierpnia 2012 r. w sprawie podstawy programowej wychowania przedszkolnego oraz kształcenia ogólnego w poszczególnych typach szkół (Dz. U. z 30 sierpnia 2012 r. poz. 977).
- 3) Od uczestnika konkursu wymagane są wysokie umiejętności posługiwania się poprawnym w zakresie ortografii i interpunkcji, bogatym i zróżnicowanym stylistycznie językiem dostosowanym do sytuacji komunikacyjnej.

1.3. Forma zadań

- 1) W arkuszach konkursowych wystąpią zadania otwarte krótkiej i rozszerzonej odpowiedzi. Ponadto mogą wystąpić zadania typu: prawda-falsz, z luką, na dobieranie.
- 2) Niektóre zadania zostaną powiązane z lekturą obowiązkową wskazaną w *Podstawie programowej*.

1.4. TREŚCI WYKRACZAJĄCE POZA PODSTAWĘ PROGRAMOWĄ

OBOWIAZUJĄCE NA II i III ETAPIE KONKURSU

a) ANALIZA I INTERPRETACJA RÓŻNYCH TEKSTÓW KULTURY:

- odczytywanie (rozumienie) dzieł literackich z różnych epok i konwencji artystycznych (zwłaszcza tradycji biblijnej i antycznej jako źródeł kultury europejskiej, a także kręgu kultury rycersko-dworskiej, humanistycznej, patriotycznej, społecznikowskiej, regionalnej) ze szczególnym uwzględnieniem zróżnicowanych kontekstów: biograficznego, kulturowego, historycznego, filozoficznego, religijnego, społecznego, regionalnego,
- rozpoznawanie treści, interpretowanie i reinterpretowanie znanych mitów, toposów, motywów i symboli obecnych w różnych tekstach kultury (wysokiej, popularnej, masowej),
- posługiwanie się ze zrozumieniem pojęciami z teorii literatury i wiedzy o kulturze (geneza, topos, symbol, motyw, parabola, wiersz wolny, biały, sylabiczny, sonet, przerzutnia, stylizacja językowa, groteska i jej cechy, konwencja i jej językowe wyznaczniki, gatunki filmowe),

- rozpoznawanie i określanie funkcji w utworze wskazanych w podstawie programowej środków stylistycznych, a także: anafory, antytezy, peryfrazy, oksymoronu, hiperboli, eponimu, eufemizmu, paralelizmu),
- znajomość struktur wersyfikacyjnych utworów lirycznych (typ wiersza, rodzaje rymów, rytm);
- określanie funkcji różnych elementów wersyfikacji i struktury utworu (na przykład tytułu).

b) KSZTAŁCENIE JĘZYKOWE:

- podział neologizmów i określanie ich funkcji w różnych tekstach kultury,
- sporządzanie wykresów graficznych wypowiedzi wielokrotnie złożonych,
- dokonywanie analizy składniowej wypowiedzi wielokrotnie złożonych,
- rozpoznawanie językowych cech wypowiedzi w funkcji informatywnej, ekspresywnej, impresywnej, fatycznej,
- określanie cech głosek (spółgłosek i samogłosek) i poprawne stosowanie zasad akcentowania w języku polskim.

c) TWORZENIE WŁASNEGO TEKSTU:

- rozpoznawanie i redagowanie wypowiedzi w funkcji informacyjnej (informatywnej), ekspresywnej, impresywnej, fatycznej,
- redagowanie spójnych wypowiedzi poprawnych pod względem merytorycznym, językowo-stylistycznym i ortograficzno-interpunkcyjnym we wszystkich formach gatunkowych wskazanych w podstawie programowej, a ponadto charakterystyki porównawczej, przemówienia, artykułu publicystycznego, felietonu,
- redagowanie tekstów na wskazany temat w tonie żartobliwym, ironicznym lub zawierających elementy groteski; zachowanie wyznaczników językowych wybranej konwencji stylistycznej (artystycznej).

1.5. Proponowana literatura dla nauczycieli i uczniów

- 1) Bańko M., Krajewska M., Słownik wyrazów kłopotliwych, Warszawa 1995.
- 2) Bańko M., Polszczyzna na co dzień, Warszawa 2013 (rozdz. 2. ABC stylistyki, rozdz. 3. ABC gramatyki, rozdz. 5. ABC grzeczności, rozdz. 6. Zasady komunikacji internetowej, rozdz. 7. Zasady pisowni, rozdz. 8. Zasady interpunkcji, rozdz. 10. Wzory tekstów użytkowych).
- 3) Bańko M., Wykłady z polskiej fleksji, Warszawa 2012.
- 4) Bortnowski S., Jak uczyć poezji, Warszawa 1998.
- 5) Głowiński M., Okopień-Sławińska A., Sławiński J., Zarys teorii literatury, Warszawa 1991.
- 6) Głowiński M., Kostkiewiczowa T., Okopień-Sławińska A., Sławiński J., Słownik terminów literackich, Wrocław 1988.
- 7) Klemensiewicz Z., Podstawowe wiadomości z gramatyki języka polskiego, Warszawa 1970.
- 8) Kopaliński W., Słownik mitów i tradycji kultury, Warszawa 2007.
- 9) Müldner-Nieckowski P., Wielki słownik frazeologiczny, Warszawa 2004.
- 10) Nagajowa M., Sztuka dobrego pisania i mówienia: poradnik językowy dla młodzieży, Warszawa 2003.
- 11) Sękowska E., Budowa wyrazów [w:] Nauka o języku dla polonistów, red. S. Dubisz, Warszawa 1996.
- 12) Podracki J., Dydaktyka składni polskiej, Warszawa 1989.
- 13) Podracki J., Słownik skrótów i skrótowców, Warszawa 1999.

- 14) Stypka A., Gramatyka w szkole podstawowej. Ćwiczenia dla kl. 4, 5, 6, Warszawa 2002.
- 15) Stypka A., Ćwiczenia gramatyczne w klasach IV-VIII, Warszawa 1987.
- 16) Wielki słownik ortograficzny PWN z zasadami pisowni i interpunkcji, pod red. E. Polańskiego, Warszawa 2012.
- 17) Wielki słownik poprawnej polszczyzny PWN, pod red. A. Markowskiego, Warszawa 2012.
- 18) Strona internetowa Rady Języka Polskiego – www.rjp.pan.pl

W ocenie poprawności rozwiązań w zakresie języka, ortografii, interpunkcji uwzględniana będzie wykładnia podana w wymienionych słownikach.

2. KONKURS JĘZYKA ANGIELSKIEGO

2.1. Cele edukacyjne

- Rozbudzanie wśród uczniów zainteresowania językiem angielskim oraz motywowanie ich do dalszego samodzielnego pogłębiania wiedzy i umiejętności językowych.
- Wzbogacenie wiedzy uczniów o kulturze, historii, literaturze, geografii i sprawach życia codziennego krajów angielskiego obszaru językowego.
- Wspieranie w rozwoju uczniów uzdolnionych językowo.
- Rozwijanie umiejętności praktycznego wykorzystania zdobytej przez nich wiedzy.
- Kształtowanie postawy tolerancji w stosunku do przedstawicieli innych narodów i kultur.

2.2. Szczegółowy opis treści programowych obowiązujących na poszczególnych etapach konkursu

I. Etap I (czas pracy: 60 minut, liczba punktów: 40)

1) Treści opisane w podstawie programowej kształcenia ogólnego, w części dotyczącej przedmiotu język obcy nowożytny na II etapie edukacyjnym, zgodnie z rozporządzeniem MEN z 14 lutego 2017 r. w sprawie podstawy programowej wychowania przedszkolnego oraz kształcenia ogólnego w poszczególnych typach szkół (Dz. U. z 2017, poz. 356).

2) Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z 27 sierpnia 2012 r. w sprawie podstawy programowej wychowania przedszkolnego oraz kształcenia ogólnego w poszczególnych typach szkół (Dz. U. z 30 sierpnia 2012 r. poz. 977).

II. Etap II (czas pracy: 90 minut, liczba punktów: 40)

1) Treści opisane w podstawie programowej kształcenia ogólnego, w części dotyczącej przedmiotu język obcy nowożytny na II etapie edukacyjnym, zgodnie z rozporządzeniem MEN z 14 lutego 2017 r. w sprawie podstawy programowej wychowania przedszkolnego oraz kształcenia ogólnego w poszczególnych typach szkół (Dz. U. z 2017, poz. 356).

2) Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z 27 sierpnia 2012 r. w sprawie podstawy programowej wychowania przedszkolnego oraz kształcenia ogólnego w poszczególnych typach szkół (Dz. U. z 30 sierpnia 2012 r. poz. 977).

Poszerzenie treści podstaw programowych obejmuje następujące zagadnienia:

- 1) znajomość środków językowych,
- 2) wiedza o krajach angielskiego obszaru językowego z uwzględnieniem leksyki amerykańskiej.

III. Etap III (wojewódzki) (czas pracy: 90 minut, liczba punktów: 40)

1) Treści opisane w podstawie programowej kształcenia ogólnego, w części dotyczącej przedmiotu język obcy nowożytny na II etapie edukacyjnym, zgodnie z rozporządzeniem MEN z 14 lutego 2017 r. w sprawie podstawy programowej wychowania przedszkolnego oraz kształcenia ogólnego w poszczególnych typach szkół (Dz. U. z 2017, poz. 356).

Poszerzenie treści podstawy programowej obejmuje następujące zagadnienia:

- 1) znajomość środków językowych,
- 2) wiedza o krajach angielskiego obszaru językowego z uwzględnieniem leksyki amerykańskiej.

2.3. Forma zadań

W arkuszach konkursowych wystąpią zadania zamknięte z jedną prawidłową odpowiedzią, zadania z luką, zadania na dobieranie, zadania otwarte krótkiej odpowiedzi, zadania otwarte rozszerzonej odpowiedzi, zadania typu prawda/fałsz.

1. Etap drugi

Test gramatyczno-leksykalny z elementami kulturo- i realioznawstwa, funkcje komunikacyjne, zadania sprawdzające rozumienie tekstu czytanego.

2. Etap trzeci - wojewódzki

Test gramatyczno-leksykalny z elementami kulturo- i realioznawstwa, funkcje komunikacyjne, zadania sprawdzające rozumienie tekstu czytanego, zadania na rozumienie tekstu słuchanego, wypowiedź pisemna na podany temat.

2.4. Proponowana literatura dla nauczycieli i uczniów

- 1) Oxford Wordpower. Słownik angielsko-polski z indeksem polsko-angielskim.
- 2) Oxford Guide to British and American Culture, Oxford University Press.
- 3) *New Grammar Time 1-5*, Sandy Jervis and Maria Carling, Pearson Longman.
- 4) *Basic Grammar in Use*, Raymond Murphy, Cambridge.
- 5) *Practice Makes Perfect. Basic English*, Julie Lachance, McGraw Hill Education.
- 6) *Basic Vocabulary in Use*, Michael McCarthy and Felicity O'Dell, Cambridge.
- 7) Penguin Readers: *British Life*, Anne Collins, Pearson Longman.
- 8) Penguin Readers: *American Life*, Vicky Shipton, Pearson Longman.
- 9) *Customs and Traditions in Britain*, Stephen Rabley, Longman.
- 10) *American Customs and Traditions*, Terry Tomscha, Longman.
- 11) www.onestopenenglish.com
- 12) www.english-heritage.org.uk
- 13) www.americanenglish.state.gov
- 14) www.mygrammarlab.com
- 15) www.learnenglish.britishcouncil.org
- 16) <https://kids.nationalgeographic.com>

3. KONKURS JĘZYKA NIEMIECKIEGO

3.1. Cele edukacyjne

- Rozbudzanie wśród uczniów zainteresowania językiem niemieckim oraz motywowanie ich do dalszego samodzielnego pogłębiania wiedzy i umiejętności językowych.
- Wzbogacenie wiedzy uczniów o kulturze, historii, literaturze, geografii i sprawach życia codziennego krajów niemieckiego obszaru językowego.
- Wspieranie w rozwoju uczniów uzdolnionych językowo.
- Rozwijanie umiejętności praktycznego wykorzystania zdobytej przez nich wiedzy.
- Kształtowanie postawy tolerancji wobec przedstawicieli innych narodów i kultur.

3.2 Zakres wymagań wiedzy i umiejętności uczniów

I. Etap I (czas pracy: 60 minut, liczba punktów: 40)

Treści opisane w podstawie programowej kształcenia ogólnego, w części dotyczącej przedmiotu język obcy nowożytny na II etapie edukacyjnym – **podstawa programowa II.2**, zgodnie z rozporządzeniem MEN z 14 lutego 2017 r. w sprawie podstawy programowej wychowania przedszkolnego oraz kształcenia ogólnego w poszczególnych typach szkół (Dz. U. z 2017, poz. 356).

II. Etap II (czas pracy: 90 minut, liczba punktów: 40)

Treści opisane w podstawie programowej kształcenia ogólnego, w części dotyczącej przedmiotu język obcy nowożytny na II etapie edukacyjnym – **podstawa programowa II.2**, zgodnie z rozporządzeniem MEN z 14 lutego 2017 r. w sprawie podstawy programowej wychowania przedszkolnego oraz kształcenia ogólnego w poszczególnych typach szkół (Dz. U. z 2017, poz. 356).

III. Etap III (czas pracy: 90 minut, liczba punktów: 40)

Treści opisane w podstawie programowej kształcenia ogólnego, w części dotyczącej przedmiotu język obcy nowożytny na II etapie edukacyjnym – **podstawa programowa II.2 i II.2.DJ**, z rozporządzenia MEN z 14 lutego 2017 r. w sprawie podstawy programowej wychowania przedszkolnego oraz kształcenia ogólnego w poszczególnych typach szkół (Dz. U. z 2017, poz. 356).

Informacje dodatkowe: uczeń wykazuje się wiedzą o kulturze krajów niemieckiego obszaru językowego, np. nazwy państw i stolic, symbole, tradycje, znane miejsca i postaci, istotne wydarzenia historyczne - **podstawa programowa II.2.DJ**

Zakres tematów:

- człowiek,
- miejsce zamieszkania,
- edukacja,
- praca,
- życie prywatne,
- żywienie,

- zakupy i usługi,
- podróżowanie i turystyka,
- kultura.
- sport,
- zdrowie,
- technika,
- świat przyrody.

3.3. Forma zadań

W arkuszach konkursowych wystąpią zadania zamknięte z jedną prawidłową odpowiedzią, zadania z luką, zadania na dobieranie, zadania otwarte krótkiej odpowiedzi, zadania otwarte rozszerzonej odpowiedzi, zadania typu prawda/fałsz.

1. Etap drugi

Test gramatyczno-leksykalny z elementami kulturo- i realioznawstwa (**podstawa programowa II.2.DJ**), funkcje komunikacyjne, zadania sprawdzające rozumienie tekstu czytanego (**podstawa programowa II.2.DJ**).

2. Etap wojewódzki

Test gramatyczno-leksykalny z elementami kulturo- i realioznawstwa (**podstawa programowa II.2.DJ**), funkcje komunikacyjne, zadania sprawdzające rozumienie tekstu czytanego (**podstawa programowa II.2.DJ**), zadania na rozumienie tekstu słuchanego (**podstawa programowa II.2.DJ**), wypowiedź pisemna na podany temat.

3.4. Proponowana literatura dla nauczycieli i uczniów

1. Słownik UniLex PONS niemiecko-polski, polsko – niemiecki, wyd. LektorKlett wersja książkowa lub elektroniczna
2. Gramatyka niemiecka z ćwiczeniami dla początkujących, Stanisław Bęza, wyd: PWN Szkolne
3. Nowe repetytorium z gramatyki języka niemieckiego, Stanisław Bęza, wyd: PWN Szkolne
4. Grammatik Intensivtrainer A1, Christiane Lemcke, Lutz Rohrmann, wyd: Langenscheidt
5. Grammatik Intensivtrainer A2, Christiane Lemcke, Lutz Rohrmann, wyd: Langenscheidt
6. Wortschatz Intensivtrainer A1, Christiane Lemcke, Lutz Rohrmann, wyd: Langenscheidt
7. Wortschatz Intensivtrainer A2, Christiane Lemcke, Lutz Rohrmann, wyd: Langenscheidt
8. Schreiben Intensivtrainer A1/A2; Elke Burger, wyd; Langenscheidt
9. Trening gimnazjalny, Ewa Wiedeńska, Monika Wilkowska, wyd. Langenscheidt
10. Eine kleine Landeskunde der deutschsprachigen Länder, Stanisław Bęza, Wyd. Szkolne PWN
11. Dreimal Deutsch, Uta Matecki, wyd. LektorKlett
12. Zur Orientierung, Ulrike Gaidosch, Christine Müller, wyd. HueberVerlag
13. Entdeckungsreise D-A-CH, Anna Pilaski, Brigitta Fröhlich, Christiane Bolte-Costabiei, Heinke Behal-Thomsen, wyd. Langenscheidt
14. Landeskunde so interessant!, Elżbieta Kozłowska, wyd. Nowa Era
15. Czasopismo JUMA (roczniki od 1999 – 2003)
16. Czasopismo Deutsch Aktuell, www.colorfulmedia.pl
17. Czasopismo Deutsch Perfekt, www.deutsch-perfekt.com
18. <http://www.dw.de/deutsch-lernen/s-2055>
19. <http://www.goethe.de/ins/pl/lp/lrn/deindex.htm>

20. M. Kozubska, E. Krawczyk – „Der, die, das – Gramatyka niemiecka w ćwiczeniach dla szkoły podstawowej”, Wydawnictwo Szkolne PWN

4. KONKURS JEZYKA ROSYJSKIEGO

4.1. Cele edukacyjne

- Kształcenie umiejętności samodzielnego uczenia się języka rosyjskiego, w tym również zdobywania wiedzy o krajach rosyjskojęzycznych – ich historii, geografii, kulturze, życiu społecznym i politycznym, miejscu w Europie i na świecie.
- Wdrażanie uczniów do biegłego posługiwania się językiem rosyjskim w kontaktach z cudzoziemcami oraz podczas korzystania ze źródeł obcojęzycznych.
- Kształcenie umiejętności krytycznego myślenia oraz wykorzystania znajomości języka rosyjskiego w praktyce.
- Rozbudzanie ciekawości poznawczej i motywacji uczniów do dalszego uczenia się języków obcych i innych przedmiotów oraz kształtowanie postawy tolerancji wobec innych narodów, ich kultury i języka.
- Popularyzacja postawy otwartości wobec zjawisk interkulturowych w celu znalezienia podobieństw i różnic w odniesieniu do kultury własnego narodu.

4.2 Szczegółowy opis treści programowych obowiązujących na poszczególnych etapach konkursu

Na wszystkich etapach obowiązują treści opisane w podstawie programowej kształcenia ogólnego, w części dotyczącej przedmiotu język obcy nowożytny na II etapie edukacyjnym, zgodnie z rozporządzeniem MEN z 14 lutego 2017 r. w sprawie podstawy programowej wychowania przedszkolnego oraz kształcenia ogólnego w poszczególnych typach szkół (Dz. U. z 2017, poz. 356).

I. Etap I (60 minut, liczba punktów: 40)

Uczestnicy na tym etapie powinni wykazać się wiadomościami i umiejętnościami obejmującymi wszystkie tematy zamieszczone w treściach nauczania podstawy programowej dla szkoły podstawowej.

Od uczestników konkursu na tym etapie wymaga się następujących umiejętności:

- 1) rozumienia wypowiedzi pisemnych,
- 2) tworzenia wypowiedzi pisemnych typu e-mail,
- 3) reagowania językowego w sytuacjach życia codziennego,
- 4) rozpoznawania i stosowania struktur leksykalno-gramatycznych,
- 5) wykazania się wiedzą o historii, geografii i kulturze krajów rosyjskiego obszaru językowego.

II. Etap II

Temat przewodni tego etapu: ZAKUPY I USŁUGI (np.: rodzaje sklepów, towary, sprzedawanie i kupowanie, reklama, korzystanie z usług, środki płatnicze).

Od uczestników konkursu na tym etapie wymaga się następujących umiejętności:

- 1) rozumienia wypowiedzi pisemnych,
- 2) tworzenia wypowiedzi pisemnych typu e-mail,
- 3) reagowania językowego w sytuacjach życia codziennego,
- 4) rozpoznawania i stosowania struktur leksykalno-gramatycznych,
- 5) wykazania się wiedzą o historii, geografii i kulturze krajów rosyjskiego obszaru językowego.

Poszerzenie treści podstaw programowych obejmuje następujące zagadnienia:

- 1) znajomość środków językowych,
- 2) wiedza o krajach rosyjskiego obszaru językowego.

III. Etap wojewódzki

Na etapie III konkursu obowiązuje również zakres wiadomości i umiejętności etapu I-go i II-go.

Temat przewodni etapu: SPORT (np. dyscypliny sportu, sprzęt sportowy, imprezy sportowe, sport wyczynowy).

Od uczestników konkursu na tym etapie wymaga się następujących umiejętności:

- 1) rozumienia ze słuchu wypowiedzi ustnych,
- 2) rozumienia wypowiedzi pisemnych,
- 3) rozpoznawania i stosowania struktur leksykalno-gramatycznych,
- 4) wykazania się wiedzą o historii, geografii i kulturze krajów rosyjskiego obszaru językowego.

Poszerzenie treści podstaw programowych obejmuje następujące zagadnienia:

- 1) znajomość środków językowych,
- 2) wiedza o krajach rosyjskiego obszaru językowego.

4.3. Forma zadań

W arkuszach konkursowych wystąpią zadania zamknięte z jedną prawidłową odpowiedzią, zadania z luką, zadania na dobieranie, zadania otwarte krótkiej odpowiedzi, zadania otwarte rozszerzonej odpowiedzi, zadania typu prawda/fałsz.

1. Etap drugi

Test gramatyczno-leksykalny z elementami kulturo- i realioznawstwa, funkcje komunikacyjne, zadania sprawdzające rozumienie tekstu czytanego.

2. Etap wojewódzki

Test gramatyczno-leksykalny z elementami kulturo- i realioznawstwa, funkcje komunikacyjne, zadania sprawdzające rozumienie tekstu czytanego, zadania na rozumienie tekstu słuchanego, wypowiedź pisemna na podany temat.

4.4. Proponowana literatura dla nauczycieli i uczniów

1. Materiały pomocnicze typu: repetytoria leksykalne, repetytoria gramatyczne, słowniki
 - Wielki słownik rosyjsko-polski pod red. J. Wawrzyńczaka, Wyd. Naukowe PWN, Warszawa 2007
 - Wielki słownik polsko-rosyjski pod red. J. Wawrzyńczaka, Wyd. Naukowe PWN, Warszawa 2017 (oraz wydania wcześniejsze)
 - S. Szczygielska, Język rosyjski, Repetytorium tematyczno-leksykalne (cz. 2, 3) WAGROS 2013
 - S. Ślusarski, I. Tiereszczenko, Język rosyjski, Repetytorium tematyczno-leksykalne 1 (+mp3), WAGROS 2013
 - Buczel, Repetytorium leksykalno-tematyczne, Rosyjski, Edgard, Warszawa 2015
 - Pado „Ty za ili protiv”, WSiP, Warszawa 2003
 - M. Fidyk, T. Skup-Stundis „Nowe repetytorium z języka rosyjskiego”, Wyd. Szkolne PWN, Warszawa 2005
2. A. Telepnew, M. Ziomek „Wliubitsa w Rossiju”, Wyd. Szkolne PWN, Warszawa 2011

3. STRONY INTERNETOWE

www.rosyjski.bukwa.pl

www.zybert.pl

www.russia.rin.ru

www.fishki.net

www.adme.ru

www.geo.ru

www.imyanauki.ru

5. KONKURS JEZYKA FRANCUSKIEGO

5.1. Cele edukacyjne

- Rozbudzanie wśród uczniów zainteresowania językiem francuskim oraz motywowanie do dalszego samodzielnego pogłębiania wiedzy i umiejętności językowych.
- Wspieranie uczniów uzdolnionych językowo w rozwijaniu językowych kompetencji komunikacyjnych.
- Rozbudzanie wśród uczniów zainteresowania kulturą i cywilizacją krajów francuskiego obszaru językowego.
- Uważliwienie na aspekty interkulturowe – kształtowanie postawy dialogu międzykulturowego.

5.2. Zakres wymaganej wiedzy i umiejętności uczniów.

Obowiązuje *Podstawa programowa przedmiotu język francuski dla II etapu edukacyjnego: klasy IV – VIII* - rozporządzenie MEN z 14 lutego 2017 r. w sprawie podstawy programowej wychowania przedszkolnego oraz kształcenia ogólnego w poszczególnych typach szkół (Dz. U. z 2017, poz. 356).

Zakres tematyczny (pogrubiono zakres wykraczający poza podstawę programową):

- 1) człowiek (np. dane personalne, wygląd zewnętrzny, cechy charakteru, rzeczy osobiste, uczucia i emocje, umiejętności i zainteresowania, **rola przyjaciół w życiu człowieka**);
- 2) miejsce zamieszkania (np. dom i jego okolica, pomieszczenia i wyposażenie domu, prace domowe, **wymarzone miejsce zamieszkania**);
- 3) edukacja (np. szkoła i jej pomieszczenia, przedmioty nauczania, uczenie się, przybory szkolne, życie szkoły, **szkoła a rozwój osobisty**);
- 4) praca (np. popularne zawody, miejsce pracy, **higiena pracy**);
- 5) życie prywatne (np. rodzina, znajomi i przyjaciele, czynności życia codziennego, określanie czasu, formy spędzania czasu wolnego, urodziny, święta, **znaczenie rodziny w życiu człowieka**);
- 6) żywienie (np. artykuły spożywcze, posiłki, lokale gastronomiczne, **zdrowa żywność**);
- 7) zakupy i usługi (np. rodzaje sklepów, towary i ich cechy, sprzedawanie i kupowanie, środki płatnicze, korzystanie z usług, **nadmierna konsumpcja i jej skutki**);
- 8) podróżowanie i turystyka (np. środki transportu i korzystanie z nich, orientacja w terenie, hotel, wycieczki, **znaczenie podróży dla osobistego rozwoju**);
- 9) kultura (np. uczestnictwo w kulturze, tradycje i zwyczaje, **ulubione wydarzenia kulturalne**);
- 10) sport (np. dyscypliny sportu, sprzęt sportowy, obiekty sportowe, uprawianie sportu, **sport a zdrowie**);
- 11) zdrowie (np. samopoczucie, choroby, ich objawy i leczenie, dbałość o zdrowie, **lekarze specjaliści**);
- 12) świat przyrody (np. pogoda, pory roku, rośliny i zwierzęta, krajobraz, **zagrożenia dla środowiska**).

5.3. Forma zadań

W arkuszach konkursowych wystąpią zadania zamknięte z jedną prawidłową odpowiedzią, zadania z luką, zadania na dobieranie, zadania otwarte krótkiej odpowiedzi, zadania otwarte rozszerzonej odpowiedzi, zadania typu prawda/fałsz.

Etap I (60 minut, liczba punktów: 40)

Test gramatyczno-leksykalny z elementami kulturo- i realioznawstwa, funkcje komunikacyjne, zadania sprawdzające rozumienie tekstu czytanego (listy, e-maile, kartki pocztowe, ulotki, jadłospisy, ogłoszenia, rozkłady jazdy, historyjki obrazkowe z tekstem, teksty narracyjne, wpisy na forach i blogach).

Etap II (90 minut, liczba punktów: 40)

Test gramatyczno-leksykalny z elementami kulturo- i realioznawstwa (geografia Francji, symbole, tradycje, znane miejsca i postaci ze świata kultury i nauki, istotne wydarzenia historyczne), funkcje komunikacyjne, zadania sprawdzające rozumienie tekstu czytanego (listy, e-maile, kartki pocztowe, ulotki, jadłospisy, ogłoszenia, rozkłady jazdy, historyjki obrazkowe z tekstem, teksty narracyjne, wpisy na forach i blogach).

Etap III (90 minut, liczba punktów: 40)

Test gramatyczno-leksykalny z elementami kulturo- i realioznawstwa (związki Francji z Polską, język francuski na świecie: kraje frankofonii - ich położenie na mapie, ważne miejsca i postaci), funkcje komunikacyjne, zadania sprawdzające rozumienie tekstu czytanego (teksty narracyjne, wpisy na forach i blogach), zadania na rozumienie tekstu słuchanego (rozmowy, wiadomości, komunikaty, ogłoszenia), wypowiedź pisemna na podany temat (notatka, ogłoszenie, zaproszenie, życzenia, wiadomość, SMS, pocztówka, e-mail, historyjka, wpis na blogu).

5.4. Proponowana literatura dla nauczycieli i uczniów

Leksyka

- Akyüz et all. 2000. *Exercices de vocabulaire en contexte*. Paris. Hachette.
- Miquel C., Goliot-Lété A. 2008. *Vocabulaire progressif du français avec 250 exercices – niveau débutant*. Paris. CLE International.
- Miquel C., Goliot-Lété A. 2007. *Vocabulaire progressif du français avec 250 exercices – niveau intermédiaire*. Paris. CLE International.
- Roudmanovitch E. 2006. *Vocabulaire progressif du français pour les adolescents*. Paris. CLE International.
- Skoraszewski M. 2017. *Français Repetytorium Tematyczno-Leksykalne*. Poznań. Wagros.

Gramatyka

- Bié N., Santinan P. 2006. *Grammaire pour adolescents. 250 exercices*. Paris. CLE International.
- Glaud L., Lannier M., Loiseau Y. 2015. *Grammaire essentielle du français A1/A2*. Paris. Didier.
- Grevisse M. 2005. *Gramatyka języka francuskiego od A do... B2*. De Boeck/Nowela.
- Kwapisz-Osadnik K. 2003. *Repetytorium Gramatyczne*. Poznań. LektorKlett.
- Supryn-Klepcarz M. 2017. *Repetytorium z języka francuskiego*. Warszawa. Wydawnictwo Szkolne PWN.

Kultura i cywilizacja

- Grand-Clément O. 2008. *Civilisation en dialogues*. Paris. CLE International.
- Roesch R., Rolle-Harold R. 2008. *La France au quotidien*. Grenoble. PUG.

- Volpe A., Breuil A.L. 2007. *Puzzle. Ouverture sur le monde francophone*. ELI – Modern languages.

Zasoby internetowe

<https://www.bonjourdefrance.com/index/indexjeu.htm>

<https://www.podcastfrancaisfacile.com/apprendre-le-francais/liste-des-textes-fle.html>

<https://apprendre.tv5monde.com/fr>

<https://www.francophonie.org/-88-Etats-et-gouvernements->

6. KONKURS JĘZYKA HISZPAŃSKIEGO

6.1. Cele edukacyjne

- Rozbudzanie wśród uczniów zainteresowania językiem hiszpańskim oraz motywowanie ich do dalszego samodzielnego pogłębiania wiedzy i umiejętności językowych.
- Wzbogacenie wiedzy uczniów o kulturze, historii, literaturze, geografii i sprawach życia codziennego krajów hiszpańskiego obszaru językowego.
- Wspieranie w rozwoju uczniów uzdolnionych językowo.
- Rozwijanie umiejętności praktycznego wykorzystania zdobytej przez nich wiedzy.
- Kształtowanie postawy tolerancji w stosunku do przedstawicieli innych narodów i kultur.

6.2. Zakres wymaganej wiedzy i umiejętności uczniów.

Obowiązuje *Podstawa programowa z języka hiszpańskiego dla II etapu edukacyjnego: klasy IV – VIII* - rozporządzenie MEN z 14 lutego 2017 r. w sprawie podstawy programowej wychowania przedszkolnego oraz kształcenia ogólnego w poszczególnych typach szkół (Dz. U. z 2017, poz. 356).

Etap I

1. Uczeń posługuje się bardzo podstawowym zasobem środków językowych (leksykalnych, gramatycznych, ortograficznych oraz fonetycznych), umożliwiającym realizację pozostałych wymagań ogólnych w zakresie następujących tematów:

- 1) człowiek (np. dane personalne, wygląd zewnętrzny, cechy charakteru, rzeczy osobiste, zainteresowania);
- 2) miejsce zamieszkania (np. dom i jego okolica, pomieszczenia i wyposażenie domu);
- 3) edukacja (np. szkoła i jej pomieszczenia, przedmioty nauczania, uczenie się, przybory szkolne);
- 4) praca (np. popularne zawody, miejsce pracy);
- 5) życie prywatne (np. rodzina, znajomi i przyjaciele, czynności życia codziennego, określanie czasu, formy spędzania czasu wolnego);
- 6) żywienie (np. artykuły spożywcze, posiłki);
- 7) zakupy i usługi (np. rodzaje sklepów, towary i ich cechy, sprzedawanie i kupowanie, środki płatnicze);
- 8) podróżowanie i turystyka (np. środki transportu, orientacja w terenie);
- 9) kultura (np. tradycje i zwyczaje);
- 10) sport (np. dyscypliny sportu, uprawianie sportu);
- 11) zdrowie (np. samopoczucie, choroby, ich objawy);
- 12) świat przyrody (np. pogoda, pory roku, rośliny i zwierzęta).

2. Uczeń rozumie bardzo proste wypowiedzi pisemne (np. listy, e-maile, SMS-y, kartki pocztowe, napisy, ulotki, jadłospisy, ogłoszenia, rozkłady jazdy, historyjki obrazkowe z tekstem, teksty narracyjne, wpisy na forach i blogach):

- 1) określa główną myśl tekstu;
- 2) określa intencje nadawcy/autora tekstu;
- 3) określa kontekst wypowiedzi (np. nadawcę, odbiorcę);
- 4) znajduje w tekście określone informacje;
- 5) rozróżnia formalny i nieformalny styl tekstu.

3. Uczeń tworzy bardzo krótkie, proste, spójne i logiczne wypowiedzi pisemne (np. notatkę, ogłoszenie, zaproszenie, życzenia, wiadomość, SMS, pocztówkę); opisuje ludzi, przedmioty, miejsca i zjawiska;

- 1) opowiada o czynnościach z teraźniejszości;
- 2) przedstawia plany na bliską przyszłość;
- 3) przedstawia upodobania;
- 4) wyraża swoje opinie;
- 5) wyraża uczucia i emocje;
- 6) stosuje formalny styl wypowiedzi.

4. Uczeń redaguje w formie bardzo prostego tekstu pisanego (np. wiadomość, SMS, e-mail, wpis na czacie) w typowych sytuacjach:

- 1) przedstawia siebie i inne osoby;
- 2) nawiązuje kontakty towarzyskie; rozpoczyna, prowadzi i kończy rozmowę (np. podczas rozmowy na czacie);
- 3) uzyskuje i przekazuje informacje i wyjaśnienia (np. wypełnia formularz/ankietę);
- 4) wyraża swoje opinie, pyta o opinie, zgadza się lub nie zgadza się z opiniami;
- 5) wyraża swoje upodobania, pyta o upodobania innych osób;
- 6) składa życzenia, odpowiada na życzenia;
- 7) zaprasza i odpowiada na zaproszenie;
- 8) proponuje, przyjmuje i odrzuca propozycje;
- 9) pyta o pozwolenie, udziela i odmawia pozwolenia;
- 10) wyraża prośbę oraz zgodę lub odmowę spełnienia prośby;
- 11) wyraża uczucia i emocje (np. radość, smutek);
- 12) stosuje zwroty i formy grzecznościowe.

5. Uczeń posiada:

- 1) podstawową wiedzę o krajach, społeczeństwach i kulturach społeczności, które posługują się językiem hiszpańskim, oraz o kraju ojczystym, z uwzględnieniem kontekstu lokalnego, europejskiego i globalnego;
- 2) świadomość związku między kulturą własną i obcą oraz wrażliwość międzykulturową.

Etap II

1. Uczeń posługuje się podstawowym zasobem środków językowych (leksykalnych, gramatycznych, ortograficznych oraz fonetycznych) umożliwiającym realizację pozostałych wymagań ogólnych w zakresie następujących tematów:

- 1) człowiek (np. dane personalne, wygląd zewnętrzny, cechy charakteru, rzeczy osobiste, uczucia i emocje, umiejętności i zainteresowania);
- 2) miejsce zamieszkania (np. dom i jego okolica, pomieszczenia i wyposażenie domu, prace domowe);
- 3) edukacja (np. szkoła i jej pomieszczenia, przedmioty nauczania, uczenie się, przybory szkolne, życie szkoły);
- 4) praca (np. popularne zawody, miejsce pracy);
- 5) życie prywatne (np. rodzina, znajomi i przyjaciele, czynności życia codziennego, określanie czasu, formy spędzania czasu wolnego, urodziny);
- 6) żywność (np. artykuły spożywcze, posiłki, lokale gastronomiczne);
- 7) zakupy i usługi (np. rodzaje sklepów, towary i ich cechy, sprzedawanie i kupowanie, środki płatnicze, korzystanie z usług).

- 8) podróżowanie i turystyka (np. środki transportu i korzystanie z nich, orientacja w terenie, hotel);
- 9) kultura (np. uczestnictwo w kulturze, tradycje i zwyczaje);
- 10) sport (np. dyscypliny sportu, sprzęt sportowy, obiekty sportowe, uprawianie sportu);
- 11) zdrowie (np. samopoczucie, choroby, ich objawy i leczenie);
- 12) świat przyrody (np. pogoda, pory roku, rośliny i zwierzęta).

2. Uczeń rozumie bardzo proste wypowiedzi pisemne (np. listy, e-maile, SMS-y, kartki pocztowe, napisy, ulotki, jadłospisy, ogłoszenia, rozkłady jazdy, historyjki obrazkowe z tekstem, teksty narracyjne, wpisy na forach i blogach):

- 1) określa główną myśl tekstu;
- 2) określa intencje nadawcy/autora tekstu;
- 3) określa kontekst wypowiedzi (np. nadawcę, odbiorcę);
- 4) znajduje w tekście określone informacje;
- 5) rozróżnia formalny i nieformalny styl tekstu.

3. Uczeń tworzy bardzo krótkie, proste, spójne i logiczne wypowiedzi pisemne (np. notatkę, ogłoszenie, zaproszenie, życzenia, wiadomość, SMS, pocztówkę, e-mail, wpis na blogu):

- 1) opisuje ludzi, przedmioty, miejsca i zjawiska;
- 2) opowiada o czynnościach i wydarzeniach z przeszłości i teraźniejszości;
- 3) przedstawia intencje i plany na przyszłość;
- 4) przedstawia upodobania;
- 5) wyraża swoje opinie;
- 6) wyraża uczucia i emocje;
- 7) stosuje formalny lub nieformalny styl wypowiedzi adekwatnie do sytuacji.

4. Uczeń reaguje w formie bardzo prostego tekstu pisanego (np. wiadomość, SMS, e-mail, wpis na czacie / forum) w typowych sytuacjach:

- 1) przedstawia siebie i inne osoby;
- 2) nawiązuje kontakty towarzyskie; rozpoczyna, prowadzi i kończy rozmowę (np. podczas rozmowy na czacie);
- 3) uzyskuje i przekazuje informacje i wyjaśnienia (np. wypełnia formularz/ ankietę);
- 4) wyraża swoje opinie, pyta o opinie, zgadza się lub nie zgadza się z opiniami;
- 5) wyraża swoje upodobania, pyta o upodobania innych osób;
- 6) składa życzenia, odpowiada na życzenia;
- 7) zaprasza i odpowiada na zaproszenie;
- 8) proponuje, przyjmuje i odrzuca propozycje;
- 9) pyta o pozwolenie, udziela i odmawia pozwolenia;
- 10) nakazuje, zakazuje;
- 11) wyraża prośbę oraz zgodę lub odmowę spełnienia prośby;
- 12) wyraża uczucia i emocje (np. radość, smutek);
- 13) stosuje zwroty i formy grzecznościowe.

5. Uczeń posiada:

- 1) podstawową wiedzę o krajach, społeczeństwach i kulturach społeczności, które posługują się językiem hiszpańskim oraz o kraju ojczystym, z uwzględnieniem kontekstu lokalnego, europejskiego i globalnego;
- 2) świadomość związku między kulturą własną i obcą oraz wrażliwość międzykulturową.

Etap III

1. Uczeń posługuje się podstawowym zasobem środków językowych (leksykalnych, gramatycznych, ortograficznych oraz fonetycznych) umożliwiającym realizację pozostałych wymagań ogólnych w zakresie następujących tematów:

- 1) człowiek (np. dane personalne, wygląd zewnętrzny, cechy charakteru, rzeczy osobiste, uczucia i emocje, umiejętności i zainteresowania);
- 2) miejsce zamieszkania (np. dom i jego okolica, pomieszczenia i wyposażenie domu, prace domowe);
- 3) edukacja (np. szkoła i jej pomieszczenia, przedmioty nauczania, uczenie się, przybory szkolne, życie szkoły);
- 4) praca (np. popularne zawody, miejsce pracy);
- 5) życie prywatne (np. rodzina, znajomi i przyjaciele, czynności życia codziennego, określanie czasu, formy spędzania czasu wolnego, urodziny, święta);
- 6) żywienie (np. artykuły spożywcze, posiłki, lokale gastronomiczne);
- 7) zakupy i usługi (np. rodzaje sklepów, towary i ich cechy, sprzedawanie i kupowanie, środki płatnicze, korzystanie z usług);
- 8) podróżowanie i turystyka (np. środki transportu i korzystanie z nich, orientacja w terenie, hotel, wycieczki);
- 9) kultura (np. uczestnictwo w kulturze, tradycje i zwyczaje);
- 10) sport (np. dyscypliny sportu, sprzęt sportowy, obiekty sportowe, uprawianie sportu);
- 11) zdrowie (np. samopoczucie, choroby, ich objawy i leczenie);
- 12) świat przyrody (np. pogoda, pory roku, rośliny i zwierzęta, krajobraz).

2. Uczeń rozumie bardzo proste wypowiedzi pisemne (np. listy, e-maile, SMS-y, kartki pocztowe, napisy, ulotki, jadłospisy, ogłoszenia, rozkłady jazdy, historyjki obrazkowe z tekstem, teksty narracyjne, wpisy na forach i blogach):

- 1) określa główną myśl tekstu;
- 2) określa intencje nadawcy/autora tekstu;
- 3) określa kontekst wypowiedzi (np. nadawcę, odbiorcę);
- 4) znajduje w tekście określone informacje;
- 5) rozróżnia formalny i nieformalny styl tekstu.

3. Uczeń tworzy bardzo krótkie, proste, spójne i logiczne wypowiedzi pisemne (np. notatkę, ogłoszenie, zaproszenie, życzenia, wiadomość, SMS, pocztówkę, e-mail, historyjkę, wpis na blogu):

- 1) opisuje ludzi, przedmioty, miejsca i zjawiska;
- 2) opowiada o czynnościach i wydarzeniach z przeszłości i teraźniejszości;
- 3) przedstawia intencje i plany na przyszłość;
- 4) przedstawia upodobania;
- 5) wyraża swoje opinie;
- 6) wyraża uczucia i emocje;
- 7) stosuje formalny lub nieformalny styl wypowiedzi adekwatnie do sytuacji.

4. Uczeń reaguje w formie bardzo prostego tekstu pisanego (np. wiadomość, SMS, e-mail, wpis na czacie / forum) w typowych sytuacjach:

- 1) przedstawia siebie i inne osoby;
- 2) nawiązuje kontakty towarzyskie; rozpoczyna, prowadzi i kończy rozmowę (np. podczas rozmowy na czacie);
- 3) uzyskuje i przekazuje informacje i wyjaśnienia (np. wypełnia formularz/ ankietę);

- 4) wyraża swoje opinie, pyta o opinie, zgadza się lub nie zgadza się z opiniami;
- 5) wyraża swoje upodobania, intencje i pragnienia, pyta o upodobania, intencje i pragnienia innych osób;
- 6) składa życzenia, odpowiada na życzenia;
- 7) zaprasza i odpowiada na zaproszenie;
- 8) proponuje, przyjmuje i odrzuca propozycje;
- 9) pyta o pozwolenie, udziela i odmawia pozwolenia;
- 10) nakazuje, zakazuje;
- 11) wyraża prośbę oraz zgodę lub odmowę spełnienia prośby;
- 12) wyraża uczucia i emocje (np. radość, smutek);
- 13) stosuje zwroty i formy grzecznościowe.

5. Uczeń posiada:

podstawową wiedzę o krajach, społeczeństwach i kulturach społeczności, które posługują się językiem hiszpańskim, oraz o kraju ojczystym, z uwzględnieniem kontekstu lokalnego, europejskiego i globalnego;
świadomość związku między kulturą własną i obcą oraz wrażliwość międzykulturową.

6.3 Forma zadań

W arkuszach konkursowych wystąpią zadania zamknięte z jedną prawidłową odpowiedzią, zadania z luką, zadania na dobieranie, zadania otwarte krótkiej odpowiedzi, zadania otwarte rozszerzonej odpowiedzi, zadania typu prawda/fałsz.

1. Etap pierwszy - test gramatyczno-leksykalny z elementami kultury, funkcje komunikacyjne, zadania sprawdzające rozumienie tekstu czytanego;
2. Etap drugi - test gramatyczno-leksykalny z elementami kulturo- i realioznawstwa, funkcje komunikacyjne, zadania sprawdzające rozumienie tekstu czytanego, wypowiedź pisemna na podany temat;
3. Etap trzeci - test gramatyczno-leksykalny z elementami kulturo- i realioznawstwa, funkcje komunikacyjne, zadania sprawdzające rozumienie tekstu czytanego, zadania na rozumienie tekstu słuchanego, wypowiedź pisemna na podany temat.

6.4. Proponowana literatura dla nauczycieli i uczniów

1. Diccionario de la Lengua Española (RAE).
2. Nueva gramática de la lengua española, Madrid 2009, RAE.
3. R. Alonso Raya, A. Castañeda Castro, i in. Gramática básica del estudiante de español, Difusión, Barcelona 2005.
4. F. Castro, Uso de la gramática española (elemental), Edelsa, Madrid 2006.
5. P. Domínguez, P. Bazo, J. Herrera, Actividades comunicativas. Entre bromas y veras..., Edelsa, Madrid 2004.
6. A. Encinar, Uso interactivo del vocabulario A1, Edelsa, Madrid 2003.
7. C. Granger, J. Plumb, La gramática da juego, Heinemann, Madrid 1997.
8. A. G. Hermoso, C. R. Duenas, A. C. Velez, Gramatyka języka hiszpańskiego en Uso, polska adaptacja: Koszarska M., Edelsa/Nowela, Madrid 2008.
9. C. Moreno, C. Hernández, C. Miki Kondo., Gramática. Elemental A1-A2, Anaya, Madrid 2007.

10. R. Pinilla, R. Acquaroni, !Bien dicho! Ejercicios de expresión oral, SGEL, Alcobendas, Madrid 2002.
11. A. Balea, P. Ramos, Cultura española, enCLAVE- ELE, 2007.
12. <http://www.elcastellano.org/>
13. <http://www.sispain.org/spanish/index.html>
14. <http://usuarios.multimania.es/caselmolino/index.htm>
15. <http://www.wordreference.com/>

7. KONKURS HISTORYCZNY

7.1. Cele edukacyjne

- Rozbudzenie zainteresowania wydarzeniami z dziejów Polski i świata.
- Rozwijanie indywidualnych uzdolnień uczniów.
- Kształtowanie postaw patriotycznych i obywatelskich.
- Rozwijanie umiejętności posługiwania się ze zrozumieniem pojęciami historycznymi.
- Kształcenie postawy szacunku wobec tradycji i przeszłości.
- Uświadomienie roli i znaczenia związków przyczynowo-skutkowych w historii ludzkości.
- Rozwijanie zainteresowania przeszłością, która pomaga w lepszym zrozumieniu relacji międzynarodowych we współczesnym świecie.

7.2. Wymagania ogólne:

1. Chronologia historyczna.

- a) Odróżnianie przeszłości, teraźniejszości i przyszłości.
- b) Posługiwanie się podstawowymi określeniami czasu historycznego: epoka, okres p.n.e., okres n.e., tysiąclecie, wiek, rok.
- c) Obliczanie upływu czasu między wydarzeniami historycznymi.
- d) Umieszczanie procesów, zjawisk i faktów historycznych w czasie oraz porządkowanie ich i ustalanie związków przyczynowo- skutkowych.
- e) Dostrzeganie zmiany w życiu politycznym i społecznym oraz ciągłości w rozwoju kulturowym.

2. Analiza i interpretacja historyczna.

- a) Krytyczne analizowanie informacji uzyskanych z różnych źródeł (w tym kartograficznych), próba wyciągnięcia z nich wniosków.
- b) Lokalizacja w przestrzeni procesów, zjawisk i faktów historycznych przy wykorzystaniu map i planów w różnych skalach.
- c) Rozróżnianie w narracji historycznej warstwy informacyjnej, wyjaśniającej i oceniającej.
- d) Objaśnianie związków przyczynowo- skutkowych, analizowanie zjawisk i procesów historycznych.
- e) Dostrzeganie potrzeby poznawania przeszłości dla rozumienia procesów zachodzących we współczesności.

3. Tworzenie narracji historycznej.

- a) Konstruowanie ciągów narracyjnych przy wykorzystaniu zdobytych informacji źródłowych.
- b) Posługiwanie się pojęciami historycznymi i wyjaśnianie ich znaczenia.
- c) Przedstawianie argumentów uzasadniających własne stanowisko w odniesieniu do procesów i postaci historycznych.
- d) Tworzenie krótkich i długich wypowiedzi: planu, notatki, rozprawki, prezentacji.

7.3. Szczegółowy opis treści programowych obowiązujących na poszczególnych etapach konkursu

I. Etap I (czas pracy: 60 minut, liczba punktów: 40)

- 1) Obowiązuje *Podstawa programowa przedmiotu historia* – rozporządzenie MEN z 14 lutego 2017 r. w sprawie podstawy programowej wychowania przedszkolnego oraz kształcenia ogólnego w poszczególnych typach szkół (Dz.U. z 2017, poz. 356).
- 2) Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z 27 sierpnia 2012 r. w sprawie podstawy programowej wychowania przedszkolnego oraz kształcenia ogólnego w poszczególnych typach szkół (Dz. U. z 30 sierpnia 2012 r. poz. 977).

II. Etap II (czas pracy: 90 minut, liczba punktów: 40)

- 1) Obowiązuje *Podstawa programowa przedmiotu historia* – rozporządzenie MEN z 14 lutego 2017 r. w sprawie podstawy programowej wychowania przedszkolnego oraz kształcenia ogólnego w poszczególnych typach szkół (Dz.U. z 2017, poz. 356).
- 2) Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z 27 sierpnia 2012 r. w sprawie podstawy programowej wychowania przedszkolnego oraz kształcenia ogólnego w poszczególnych typach szkół (Dz. U. z 30 sierpnia 2012 r. poz. 977).
- 3) Treści wykraczające poza podstawę programową: wiedza dotycząca dziejów Polski w obrazach, malarstwie, poezji oraz zabytków architektury regionalnej Lubelszczyzny.
- 4) Treści obowiązujące na II etapie konkursu od czasów prehistorycznych do powstania listopadowego włącznie (1831 rok) oraz z historii powszechnej do kongresu wiedeńskiego (1815 rok).

III. Etap III (czas pracy: 90 minut, liczba punktów: 40)

- 1) Obowiązuje *Podstawa programowa przedmiotu historia* – rozporządzenie MEN z 14 lutego 2017 r. w sprawie podstawy programowej wychowania przedszkolnego oraz kształcenia ogólnego w poszczególnych typach szkół (Dz.U. z 2017, poz. 356).
- 2) Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z 27 sierpnia 2012 r. w sprawie podstawy programowej wychowania przedszkolnego oraz kształcenia ogólnego w poszczególnych typach szkół (Dz. U. z 30 sierpnia 2012 r. poz. 977).
- 3) Treści wykraczające poza podstawę programową: wiedza dotycząca dziejów Polski w obrazach, malarstwie, poezji oraz zabytków architektury regionalnej Lubelszczyzny.

7.4. Zakres merytoryczny konkursu

Wymagania szczegółowe:

Zakres merytoryczny konkursu jest zgodny z wymaganiami szczegółowymi podstawy programowej. Poszczególne treści będą sprawdzane sukcesywnie na kolejnych etapach, zgodnie z poniższymi zapisami.

Etap II (rejonowy)

Cywilizacje starożytne.
Bizancjum i świat islamu.

Średniowieczna Europa.
Społeczeństwo i kultura średniowiecznej Europy.
Polska w okresie wczesnopiastowskim.
Polska w okresie rozbitcia dzielnicowego.
Polska w XIV i XV wieku.
Wielkie odkrycia geograficzne.
„Złoty wiek” w Polsce na tle europejskim.
Początki Rzeczypospolitej Obojga Narodów.
Rzeczpospolita Obojga Narodów i jej sąsiedzi w XVII wieku.
Europa w XVII i XVIII wieku.
Rzeczpospolita Obojga Narodów w I połowie XVIII wieku.
Wielka rewolucja we Francji.
Rzeczpospolita w dobie stanisławowskiej.
Walka o utrzymanie niepodległości w ostatnich latach XVIII wieku.
Epoka napoleońska.
Kongres wiedeński.
Ziemie polskie w latach 1815–1831.

Etap III (województki)

Europa po kongresie wiedeńskim.
Ziemie polskie w latach 1831–1848.
Europa w okresie Wiosny Ludów.
Powstanie styczniowe.
Europa i świat w II połowie XIX i na początku XX wieku.
Ziemie polskie pod zaborami w II połowie XIX i na początku XX wieku.
I wojna światowa.
Sprawa polska w czasie I wojny światowej.
Europa i świat po I wojnie światowej.
Odrodzenie państwa polskiego po I wojnie światowej.
II Rzeczpospolita w latach 1921–1939.
Społeczeństwo i gospodarka II Rzeczypospolitej.
Droga do wojny.
Wojna obronna Polski we wrześniu 1939 r. Agresja Niemiec (1 września) i Związku Sowieckiego (17 września).
II wojna światowa i jej etapy.
Polska pod okupacją niemiecką i sowiecką.
Sprawa polska w czasie II wojny światowej.
Świat po II wojnie światowej.
Początki komunizmu w Polsce.
Stalinizm w Polsce i jego skutki.
Polska w latach 1957–1981.
Dekada 1981–1989.
Narodziny III Rzeczypospolitej.
Miejsce Polski w świecie współczesnym.

7.5. Forma zadań

W arkuszach konkursowych wystąpią zadania zamknięte z jedną prawidłową odpowiedzią, zadania z luką, zadania na dobieranie, zadania typu prawda/fałsz, zadania otwarte krótkiej

odpowiedzi. Pytania wzbogacone będą materiałem ikonograficznym (np. drzewa genealogiczne, szkice, fotografie, obrazy, symbole, herby, elementy architektury, odnaczenia, karykatury itp.), kartograficznym (np. mapy, plany), statystycznym (np. tabelki, wykresy, diagramy, itp.) i różnorodnymi tekstami źródłowymi.

7.6. Proponowana literatura dla nauczycieli i uczniów

1. *Dzieje ojczyste, Kraków 2012.*
2. *Chybowski W., Historia. Gimnazjum – zeszyt do ćwiczeń na mapach konturowych, Warszawa 2004.*
3. *Encyklopedia Szkolna. Historia, Warszawa 1997 wyd. WSiP i późniejsze wydania.*
4. *Groniowski K., Skowronek J., Historia Polski 1795 –1914, Warszawa 1987 i późniejsze wyd.*
5. *Historia Polski. Atlas ilustrowany, wyd. Demart, Warszawa 2014.*
6. *Poczet władców Polski, Kraków 2012 wydawnictwo Kluszczyński.*
7. *Poczet królów i książąt polskich, red. A. Garlicki, wyd. 8, Warszawa 1998.*
8. *Roszkowski W., Historia Polski 1914 - 1994, Warszawa 1995 .*
9. *Samsonowicz H., Historia Polski do roku 1795, Warszawa 1990 i późniejsze wydania.*
10. *Słownik pojęć i terminów historycznych.*
11. *Maciej Wegrzyn, Zamki w Polsce. Przewodnik turystyczny, Warszawa 1914.*
12. *Red. Elżbieta Olczak, Polaków dzieje malowane, wyd. Demart, Warszawa 2008.*
13. *Janusz Wąlek, Dzieje Polski w malarstwie i poezji, Warszawa 1987.*
14. *Stanisław Turski, Lubelszczyzna. Najciekawsze zabytki architektury, wyd. Pro - info 2007.*

Teksty źródłowe.

1. *Wiek V –XV w źródłach. Wybór tekstów źródłowych z propozycjami metodycznymi dla nauczycieli historii, studentów i uczniów, oprac. M. Sobańska-Bondaruk, S. B. Lenard, Warszawa 2003.*
2. *Wiek XVI –XVIII w źródłach. Wybór tekstów źródłowych z propozycjami metodycznymi dla nauczycieli historii, studentów i uczniów, oprac. M. Sobańska-Bondaruk, S. B. Lenard, Warszawa 2003.*
3. *Wiek XIX w źródłach. Wybór tekstów źródłowych z propozycjami metodycznymi dla nauczycieli historii, studentów i uczniów, oprac. M. Sobańska-Bondaruk, S. B. Lenard, Warszawa 2003.*
4. *Historia w tekstach źródłowych, oprac. T. Maresz, K. Juszczyk, tom 1,2,3 Toruń 1994.*
5. *Spotkania z historią. Atlas z komentarzami źródłowymi dla gimnazjum, PWN, Warszawa 2007.*
6. *Źródła i materiały do nauczania historii, red. S. Sierpowski, Warszawa 1998.*

Strony internetowe

Orzeł biały historia wizerunku

<https://forumemjot.wordpress.com/2012/05/01/orzel-bialy-historia-wizerunku/>
www.muzeumwp.pl

8. KONKURS MATEMATYCZNY

8.1. Cele edukacyjne

- Rozwijanie zainteresowań oraz uzdolnień matematycznych uczniów.
- Kształtowanie umiejętności logicznego myślenia, rozumowania i wnioskowania.
- Rozwijanie umiejętności twórczego rozwiązywania nietypowych problemów matematycznych.
- Rozbudzanie ciekawości poznawczej uczniów, wdrażanie ich do samodzielnej pracy nad rozwijaniem swoich umiejętności matematycznych.
- Popularyzowanie matematyki wśród uczniów szkoły podstawowej.
- Kształtowanie wytrwałości, pracowitości i systematyczności w realizacji zamierzonych celów.
- Pogłębianie poczucia własnej wartości oraz podnoszenie odporności na stres.

8.2. Zakres wymaganej wiedzy i umiejętności uczniów.

1) Obowiązuje *Podstawa programowa przedmiotu matematyka* - rozporządzenie MEN z 14 lutego 2017 r. w sprawie podstawy programowej wychowania przedszkolnego oraz kształcenia ogólnego w poszczególnych typach szkół (Dz. U. z 2017, poz. 356).

2) Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z 27 sierpnia 2012 r. w sprawie podstawy programowej wychowania przedszkolnego oraz kształcenia ogólnego w poszczególnych typach szkół (Dz. U. z 30 sierpnia 2012 r. poz. 977).

Wymagania ogólne na wszystkich etapach konkursu

Na wszystkich etapach konkursu uczestnicy powinni wykazać się umiejętnościami w zakresie:

- sprawnego wykonywania obliczeń oraz stosowania tej umiejętności w sytuacjach praktycznych;
- weryfikowania i interpretowania otrzymanych wyników oraz oceny sensowności rozwiązania;
- odczytywania, interpretowania oraz przedstawiania danych w różnej formie;
- używania języka matematycznego do opisu rozumowania i uzyskanych wyników;
- interpretowania pojęć matematycznych i operowania obiektami matematycznymi;
- dobierania modelu matematycznego do sytuacji oraz budowania go w różnych kontekstach, także w kontekście praktycznym;
- prowadzenia rozumowania, podawania argumentów uzasadniających poprawność rozumowania;
- stosowania strategii wynikającej z treści zadania, a także tworzenia strategii rozwiązania problemu, w tym w rozwiązaniach wieloetapowych oraz wymagających łączenia wiedzy z różnych działów matematyki.

Etap I

Obowiązuje *Podstawa programowa przedmiotu matematyka dla II etapu edukacyjnego: klasy IV – VIII* - rozporządzenie MEN z 14 lutego 2017 r. w sprawie podstawy programowej

wychowania przedszkolnego oraz kształcenia ogólnego w poszczególnych typach szkół (Dz. U. z 2017, poz. 356) - **wymagania szczegółowe dla klas IV-VI zawarte w punktach I-XIV oraz wymagania szczegółowe dla klas VII-VIII zawarte w punktach I-VI, VIII, IX.**

Etap II

Na II etapie konkursu obowiązują:

1. Wymagania szczegółowe dla klas IV-VI zawarte w punktach I-XIV oraz wymagania szczegółowe dla klas VII-VIII zawarte w punktach I-VI, VIII, IX *Podstawy programowej przedmiotu matematyka dla II etapu edukacyjnego: klasy IV – VIII* - rozporządzenie MEN z 14 lutego 2017 r. w sprawie podstawy programowej wychowania przedszkolnego oraz kształcenia ogólnego w poszczególnych typach szkół (Dz. U. z 2017, poz. 356):

Klasy 4-6

- I. Liczby naturalne w dziesiętkowym układzie pozycyjnym
- II. Działania na liczbach naturalnych
- III. Liczby całkowite
- IV. Ułamki zwykłe i dziesiętne
- V. Działania na ułamkach zwykłych i dziesiętnych
- VI. Elementy algebry
- VII. Proste i odcinki
- VIII. Kąty
- IX. Wielokąty, koła i okręgi
- X. Bryły
- XI. Obliczenia w geometrii
- XII. Obliczenia praktyczne
- XIII. Elementy statystyki opisowej
- XIV. Zadania tekstowe

Klasy 7-8

- I. Potęgi o podstawach wymiernych
- II. Pierwiastki
- III. Tworzenie wyrażeń algebraicznych z jedną i z wieloma zmiennymi
- IV. Przekształcanie wyrażeń algebraicznych. Sumy algebraiczne i działania na nich
- V. Obliczenia procentowe
- VI. Równania z jedną niewiadomą
- VIII. Własności figur geometrycznych na płaszczyźnie
- IX. Wielokąty

2. Wymagania spoza podstawy programowej:

Uczeń:

- zna i stosuje wzory skróconego mnożenia: kwadrat sumy, kwadrat różnicy, różnica kwadratów,
- rozwiązuje układy równań pierwszego stopnia z dwiema niewiadomymi,
- stosuje układy równań pierwszego stopnia z dwiema niewiadomymi do rozwiązywania zadań tekstowych,
- zna i stosuje twierdzenie odwrotne do twierdzenia Pitagorasa.

Etap III

Na III etapie konkursu obowiązuje zakres wiedzy i umiejętności I i II etapu konkursu oraz:

1. Wymagania szczegółowe dla klas VII-VIII zawarte w punktach VII, X-XVII Podstawy programowej przedmiotu matematyka dla II etapu edukacyjnego: klasy IV – VIII - rozporządzenie MEN z 14 lutego 2017 r. w sprawie podstawy programowej wychowania przedszkolnego oraz kształcenia ogólnego w poszczególnych typach szkół (Dz. U. z 2017, poz. 356):

- VII. Proporcjonalność prosta
- X. Oś liczbowa. Układ współrzędnych na płaszczyźnie
- XI. Geometria przestrzenna
- XII. Wprowadzenie do kombinatoryki i rachunku prawdopodobieństwa
- XIII. Odczytywanie danych i elementy statystyki opisowej
- XIV. Długość okręgu i pole koła
- XV. Symetrie
- XVI. Zaawansowane metody zliczania
- XVII. Rachunek prawdopodobieństwa

2. Wymagania spoza podstawy programowej:

Uczeń:

- rozwiązuje nierówności pierwszego stopnia z jedną niewiadomą,
- rozwiązuje zadania tekstowe z zastosowaniem nierówności pierwszego stopnia z jedną niewiadomą,
- oblicza objętości i pola powierzchni brył obrotowych - walca, stożka i kuli, w tym z wykorzystaniem twierdzenia Pitagorasa.

8.3 Forma zadań

W arkuszach konkursowych wystąpią zadania zamknięte z jedną poprawną odpowiedzią, zadania typu prawda-fałsz, zadania z luką, zadania na dobieranie, zadania otwarte krótkiej odpowiedzi, zadania otwarte rozszerzonej odpowiedzi.

Uwaga!

Na żadnym etapie uczestnicy konkursu nie mogą korzystać z kalkulatora.

8.4. Proponowana literatura dla nauczycieli i uczniów

1. Bednarek W., *Matematyka dla juniorów. Zadania konkursowe*, Wydawnictwo Nowik 2019.
2. Bobiński Z., Krause A., Kobus M., Nodzyński P., *Liga Zadaniowa. 30 lat konkursu matematycznego*, Wydawnictwo Aksjomat 2018.
3. Bobiński Z., Nodzyński P., Uscki M., *Matematyka bez formuł*, Wydawnictwo Aksjomat 2016.
4. Bobiński Z., Nodzyński P., Uscki M., *Koło matematyczne w szkole podstawowej*, Wydawnictwo Aksjomat 2008.
5. Dziemidowicz T., *Konkurs matematyczny dla uczniów szkoły podstawowej*, Wydawnictwo Nowik 2014.

6. Janowicz J., Matematyka. *Zbiór zadań konkursowych dla klasy 7-8 szkoły podstawowej. Część 1 i 2*, Gdańskie Wydawnictwo Oświatowe 2018.
7. Rosół M., Wilińska E., Dróż R., *Konkursy matematyczne dla szkoły podstawowej*, Wydawnictwo Aksjomat 2017.

9. KONKURS FIZYCZNY

9.1. Cele edukacyjne

- Rozbudzanie i wzmacnianie ciekawości poznawczej uczniów oraz motywowanie do dalszego uczenia się fizyki.
- Kształcenie umiejętności samodzielnego zdobywania, pogłębiania i weryfikowania wiedzy z fizyki.
- Wdrażanie uczniów do posługiwania się wiedzą w zakresie fizyki w rozwiązywaniu zadań problemowych.
- Poszerzanie zakresu rozumienia logicznych powiązań i zależności z fizyki.
- Kształcenie umiejętności krytycznego myślenia i wykorzystania wiedzy dotyczącej fizyki w praktyce.
- Kształcenie umiejętności obserwacji i wyjaśniania przebiegu zjawisk i procesów fizycznych.
- Stosowanie zintegrowanej wiedzy przyrodniczej do formułowania problemów badawczych i hipotez, planowania, przeprowadzania oraz dokumentowania obserwacji i doświadczeń.
- Kształcenie umiejętności analizowania i interpretowania danych uzyskanych w wyniku eksperymentu, opracowania wyników oraz przedstawianie ich w różnorodnej postaci.

9.2. Zakres wymaganej wiedzy i umiejętności uczniów

Obowiązuje *Podstawa programowa przedmiotu fizyka dla II etapu edukacyjnego: klasy IV – VIII* - rozporządzenie MEN z 14 lutego 2017 r. w sprawie podstawy programowej wychowania przedszkolnego oraz kształcenia ogólnego w poszczególnych typach szkół (Dz. U. z 2017, poz. 356).

Wymagania ogólne na wszystkich etapach:

Na wszystkich etapach konkursu uczestnicy powinni wykazać się umiejętnościami:

- właściwego stosowania pojęć, praw, zasad, teorii do wyjaśniania zjawisk i procesów fizycznych;
- rozwiązywania problemów z wykorzystaniem praw i zależności fizycznych;
- wyodrębniania zjawiska z kontekstu, nazywania go oraz wskazywania czynników istotnych i nieistotnych dla jego przebiegu;
- odczytywania i interpretowania informacji przedstawionych w różnych formach (tabela, wzór, wykres, tekst), odkrywania prawidłowości w nich występujących;
- planowania i opisywania przebiegu doświadczenia z wyróżnieniem kluczowych kroków i sposobu postępowania oraz przewidywania wyników;
- posługiwania się językiem matematyki w rozwiązywaniu zadań fizycznych;
- posługiwania się pojęciem niepewności pomiarowej; zapisywania wyniku pomiaru wraz z jego jednostką oraz z uwzględnieniem informacji o niepewności;
- przeprowadzania obliczeń i zapisywania wyników zgodnie z zasadami zaokrąglania oraz zachowaniem liczby cyfr znaczących wynikających z dokładności pomiaru lub z danych;
- analizowania wyników i oceny ich sensowności;
- przeliczania wielokrotności i podwielokrotności (mikro-, mili-, centy-, hekto-, kilo-, mega-);

- rozpoznawania zależności rosnącej i malejącej na podstawie danych z tabeli lub na podstawie wykresu;
- rozpoznawania zależności (proporcjonalność prosta i proporcjonalność odwrotna, zależność liniowa i zależność kwadratowa) na podstawie wykresu.

Etap I

Obowiązuje *Podstawa programowa przedmiotu fizyka dla II etapu edukacyjnego: klasy IV – VIII* - rozporządzenie MEN z 14 lutego 2017 r. w sprawie podstawy programowej wychowania przedszkolnego oraz kształcenia ogólnego w poszczególnych typach szkół (Dz. U. z 2017, poz. 356). **Wymagania szczegółowe zawarte w punktach I – V.**

Etap II (90 minut, liczba punktów: 40)

1. Obowiązuje *Podstawa programowa przedmiotu fizyka dla II etapu edukacyjnego: klasy IV – VIII* - rozporządzenie MEN z 14 lutego 2017 r. w sprawie podstawy programowej wychowania przedszkolnego oraz kształcenia ogólnego w poszczególnych typach szkół (Dz. U. z 24 lutego 2017, poz. 356). **Wymagania szczegółowe zawarte w punktach I – V oraz wymagania spoza podstawy programowej na etap II opisane poniżej.**

Wymagania spoza podstawy programowej na etapie II

Ruch i siły. Uczeń:

- posługuje się pojęciem układu odniesienia i względności ruchu;
- analizuje ruch względem danego układu odniesienia;
- w ruchu prostoliniowym opisuje położenie ciała za pomocą współrzędnej położenia x oraz rysuje i analizuje wykresy $x(t)$;
- potrafi obliczyć wartość prędkości względnej dwóch pojazdów poruszających się wzdłuż tej samej prostej, w tę samą lub przeciwnie strony;
- posługuje się pojęciem przemieszczenia (jako wielkości wektorowej) i odróżnia go od drogi, dodaje (wektorowo) przemieszczenia;
- odróżnia wektory od ich wartości;
- potrafi narysować wektor siły równoważącej i wypadkowej sił działających wzdłuż tej samej prostej oraz sił o kierunkach wzajemnie prostopadłych i obliczyć ich wartości;
- stosuje do obliczeń wzory na prędkość i drogę w ruchu jednostajnie przyspieszonym oraz jednostajnie opóźnionym;
- potrafi obliczyć drogi przebyte w dowolnych przedziałach czasu ruchu jednostajnie zmiennego;
- korzysta z zależności pomiędzy drogami przebytymi w kolejnych sekundach ruchu jednostajnie przyspieszonego bez prędkości początkowej;
- rysuje i analizuje wykresy $V(t)$ oraz $s(t)$ dla ruchów jednostajnie zmiennych;
- korzysta ze wzorów na prędkość i drogę w ruchu jednostajnie zmiennym do opisu spadku swobodnego i rzutu pionowego;
- analizuje (jakościowo i ilościowo) przemiany energii podczas ruchu ciała spadającego swobodnie i ciała rzuconego pionowo do góry lub do dołu;
- posługuje się pojęciem siły sprężystości jako siły, która przy rozciąganiu lub ścisnaniu ciała dąży do przywrócenia jego początkowych rozmiarów;
- odróżnia tarcie kinetyczne od statycznego i potrafi obliczyć ich wartości;
- analizuje (również ilościowo) zmiany energii mechanicznej ciała pod wpływem siły tarcia;

- rysuje i rozkłada na składowe siły działające na ciało umieszczone na równi, oblicza wartości składowych, wykorzystując podobieństwo odpowiednich trójkątów; analizuje ruch ciała zsuwającego się z równi (również z tarciem);

Energia. Uczeń:

- potrafi obliczyć pracę siły, której kierunek jest zgodny albo prostopadły do kierunku przesunięcia;
- analizuje ilościowo zmiany energii wewnętrznej spowodowane wykonaniem pracy i przepływem ciepła;
- stosuje do obliczeń zasadę bilansu cieplnego;
- posługuje się pojęciem ciepła krzepnięcia i skraplania;
- rysuje i analizuje wykresy $T(t)$, $T(Q)$;
- potrafi wyjaśnić na czym polega rozszerzalność temperaturowa (liniowa i objętościowa) ciał i anomalna rozszerzalność wody.

Etap III (90 minut, liczba punktów: 40)

1. Obowiązują wymagania szczegółowe obowiązujące na **etapie II** oraz opisane w **punktach VI - IX w/w podstawy programowej i wymagania na etap III spoza podstawy programowej.**

Wymagania spoza podstawy programowej na etapie III.

Elektryczność. Uczeń:

- wyjaśnia zjawisko elektryzowania przez indukcję oraz uziemianie ciał;
- wyjaśnia i przewiduje zachowanie wskazówki elektroskopu w różnych sytuacjach;
- stosuje prawo Coulomba;
- posługuje się pojęciem pola elektrostatycznego, rysuje linie pola centralnego i jednorodnego, zaznacza ich zwrot; analizuje i opisuje jakościowo ruch cząstki naładowanej wzdłuż linii pola elektrostatycznego centralnego i jednorodnego;
- stosuje związek między napięciem elektrycznym i pracą jednorodnego pola elektrostatycznego;
- stosuje wzór $R=\rho l / s$ na zależność oporu przewodnika od jego rodzaju, długości i pola przekroju poprzecznego;
- szeregowe, równoległe i mieszane łączenie odbiorników;
- liczy opór zastępczy obwodu, napięcie na poszczególnych odbiornikach oraz natężenia prądu w poszczególnych gałęziach obwodu.

Magnetyzm. Uczeń:

- posługuje się pojęciem pola magnetycznego;
- rysuje linie pola magnetycznego wytworzonego przez długi prostoliniowy przewodnik z prądem, przewodnik kołowy oraz zwojnicę i zaznacza ich zwrot;
- posługuje się pojęciem siły elektrodynamicznej, stosuje wzór $F = BIl$ dla przypadku prostoliniowego przewodnika prostopadłego do linii pola;
- stosuje regułę lewej dłoni do określania zwrotu siły elektrodynamicznej, zwrotu linii pola magnetycznego lub kierunku prądu;
- podaje sposoby wzbudzania prądu indukcyjnego;
- stosuje regułę Lenza;
- tłumaczy zjawisko indukcji elektromagnetycznej oraz jej zastosowanie w budowie elektromagnesu, dzwonka, silnika.

Ruch drgający i fale. Uczeń:

- opisuje (jakościowo) zmiany szybkości, przyspieszenia i wypadkowej sił działających na ciało wykonujące ruch harmoniczny;
- stosuje wzór na okres drgań wahadła matematycznego, $T = 2\pi\sqrt{l/g}$
- odróżnia fale poprzeczne od podłużnych i podaje ich przykłady.

Optyka. Uczeń:

- posługuje się pojęciem całkowitego wewnętrznego odbicia i kąta granicznego;
- stosuje do obliczeń równanie zwierciadła (wklęsłego) i równanie soczewki, potrafi obliczyć ich powiększenie,
- posługuje się pojęciem zdolności skupiającej soczewki, zna jej jednostkę.
- potrafi obliczyć zdolność skupiającą soczewki skupiającej i rozpraszającej.

9.3. Forma zadań

W arkuszach konkursowych wystąpią zadania zamknięte z jedną prawidłową odpowiedzią, zadania typu prawda – fałsz, zadania z luką, zadania na dobieranie, zadania otwarte krótkiej odpowiedzi, zadania otwarte rozszerzonej odpowiedzi. Na poszczególnych etapach wymagana będzie znajomość przebiegu doświadczeń odpowiadających ich zakresowi merytorycznemu. Zadania w każdym etapie będą zawierać zarówno elementy obliczeniowe, jak i problemowe przeznaczone dla uczniów zainteresowanych fizyką.

9.4. Proponowana literatura dla nauczycieli i uczniów

- 1) Braun Marcin, Francuz-Ornat Grażyna, Kulawik Jan, Kulawik Teresa, Kuźniak Elżbieta, Nowotny-Róžańska Maria, Zbiór zadań z fizyki dla szkoły podstawowej, Warszawa, Nowa Era, 2017.
- 2) Subieta Romuald, Fizyka. Zbiór zadań. Klasy 7-8. Szkoła Podstawowa, Warszawa, WSiP, 2018.
- 3) Wojciech Kwiatek, Iwo Wroński, Zbiór zadań wielopoziomowych z fizyki. Klasy 7-8. Szkoła podstawowa, Warszawa, WSiP, 2017.
- 4) Braun Marcin, Francuz-Ornat Grażyna, Kulawik Jan, Zbiór zadań z fizyki dla gimnazjum, Warszawa, Nowa Era, 2012.
- 5) Marcin Braun, Grażyna Francuz-Ornat, Jan Kulawik, Kulawik Teresa, Elżbieta Kuźniak, Maria Nowotny-Róžańska, seria: To jest fizyka. Reforma 2017, Zbiór zadań do fizyki dla szkoły podstawowej, Warszawa, Nowa Era.
- 6) Kwiatek Wojciech M., Wroński Iwo, Zbiór zadań wielopoziomowych z fizyki dla gimnazjum, Kraków, ZamKor, 2011.
- 7) Brown R. J., 2000 Doświadczeń dla dzieci, Prószyński i S-ka Warszawa 1999.
- 8) Domański J., Domowe zadania doświadczalne z fizyki, Prószyński i S-ka Warszawa 1999.
- 9) Godlewska M., D. Szot-Gawlik, Doświadczenia z fizyki dla uczniów gimnazjum, ZamKor, Kraków 2001.
- 10) Hewitt P., Fizyka wokół nas, Wydawnictwo Naukowe PWN, Warszawa 2010.
- 11) Wielka Księga Eksperymentów, wyd. Elżbieta Jarmolkiewicz, Zielona Góra 2008.

10. KONKURS CHEMICZNY

10.1. Cele edukacyjne

- Rozbudzanie zainteresowań uczniów przedmiotem chemia i wzmacnianie ciekawości poznawczej uczniów.
- Pogłębianie wiedzy chemicznej, a szczególnie doskonalenie umiejętności: obserwacji i wyjaśniania przebiegu zjawisk i procesów chemicznych, dostrzegania czynników wpływających na przebieg reakcji chemicznych.
- Kształcenie umiejętności samodzielnego zdobywania, pogłębiania i weryfikowania wiedzy z chemii i nauk pokrewnych, w których występują procesy chemiczne.
- Wdrażanie uczniów do biegłego posługiwania się wiedzą chemiczną oraz wiedzą z innych przedmiotów matematyczno-przyrodniczych w rozwiązywaniu zadań problemowych o charakterze naukowym.
- Kształtowanie umiejętności praktycznego rozwiązywania problemów chemicznych i wnioskowania przez projektowanie oraz bezpieczne wykonywanie doświadczeń chemicznych zgodnie z metodologią naukową.
- Kształtowanie umiejętności logicznego i krytycznego myślenia, selekcjonowania, syntezy i analizy treści nauczania/informacji w zakresie nauk przyrodniczych, w tym z chemii.

10.2. Zakres wymaganej wiedzy i umiejętności uczniów.

Obowiązuje *Podstawa programowa przedmiotu chemia dla II etapu edukacyjnego: klasy IV – VIII* - rozporządzenie MEN z 14 lutego 2017 r. w sprawie podstawy programowej wychowania przedszkolnego oraz kształcenia ogólnego w poszczególnych typach szkół (Dz. U. z 2017, poz. 356).

Na wszystkich etapach konkursu uczeń powinien wykazać się umiejętnościami:

- analitycznego i twórczego myślenia;
- właściwego posługiwania się słownictwem, symboliką, pojęciami i prawami chemicznymi;
- zapisywania cząsteczkowych i jonowych równań reakcji;
- planowania i analizowania cykli przemian związków chemicznych (np. metal → tlenek metalu → wodorotlenek → sól);
- planowania doświadczeń chemicznych i analizowania podanych opisów doświadczeń;
- odróżniania obserwacji od wniosków;
- rozwiązywania zadań obliczeniowych i przejrzystego zapisu tych rozwiązań;
- korzystania z tablic chemicznych, wykresów i schematów;
- konstruowania schematów, tabel i wykresów;
- rozwiązywania problemów w oparciu o posiadaną wiedzę chemiczną w sytuacjach nietypowych i nowych dla ucznia.

Etap I

Treści nauczania zawarte w punktach **I - VII** w podstawie programowej przedmiotu chemia na II etapie edukacyjnym, zgodnie z *Rozporządzeniem Ministra Edukacji Narodowej z dnia 14 lutego 2017 r. w sprawie podstawy programowej wychowania przedszkolnego oraz*

podstawy programowej kształcenia ogólnego dla szkoły podstawowej, w tym dla uczniów z niepełnosprawnością intelektualną w stopniu umiarkowanym lub znacznym, kształcenia ogólnego dla branżowej szkoły I stopnia, kształcenia ogólnego dla szkoły specjalnej przysposabiającej do pracy oraz kształcenia ogólnego dla szkoły policealnej. (Dz. U. z 24 lutego 2017 r. poz.356).

Etap II

1. Treści nauczania zawarte w punktach **I - VII** w podstawie programowej przedmiotu chemia na II etapie edukacyjnym, zgodnie z *Rozporządzeniem Ministra Edukacji Narodowej z dnia 14 lutego 2017 r. w sprawie podstawy programowej wychowania przedszkolnego oraz podstawy programowej kształcenia ogólnego dla szkoły podstawowej, w tym dla uczniów z niepełnosprawnością intelektualną w stopniu umiarkowanym lub znacznym, kształcenia ogólnego dla branżowej szkoły I stopnia, kształcenia ogólnego dla szkoły specjalnej przysposabiającej do pracy oraz kształcenia ogólnego dla szkoły policealnej. (Dz. U. z 24 lutego 2017 r. poz.356).*

2. Treści nauczania rozszerzające wymagania podane w podstawie programowej:

- 1) Konfiguracje elektronowe atomów pierwiastków grupy 1, 2 oraz 13 - 18 do Z=36 i ich jonów o podanym ładunku, uwzględniające przynależność elektronów do powłok elektronowych.
- 2) Otrzymywanie i właściwości chemiczne wybranych wodorków niemetalu (amoniaku, chlorowodoru, siarkowodoru).
- 3) Metody otrzymywania soli, w których jednym z substratów jest inna sól.
- 4) Jonowe równania reakcji otrzymywania kwasów, wodorotlenków i soli.
- 5) Szereg aktywności metali. Reakcje metali z wodą, kwasami i w roztworach soli.
- 6) Otrzymywanie kwasów z ich soli.
- 7) Obliczenia dotyczące stechiometrii reakcji chemicznych: substraty zmieszane w stosunku stechiometrycznym i niestechiometrycznym.
- 8) Obliczenia związane z wykorzystaniem liczby Avogadra, mola, masy molowej substancji, objętości molowej gazów w warunkach normalnych.

Etap III

1. Treści nauczania i wymagania obowiązujące na etapie II oraz opisane w punktach VIII, IX i X w/w podstawie programowej.

2. Treści nauczania rozszerzające wymagania podane powyżej:

- 1) Reakcje alkanów z fluorowcami. Nazwy fluorowcopochodnych alkanów.
- 2) Addycja wodoru, wody, chloru, bromu i chlorowodoru do alkenów. Reguła Markownikowa.
- 3) Tworzywa polimeryzacyjne – polipropylen, PCV, teflon.
- 4) Właściwości chemiczne (odczyn roztworu, reakcje z HCl, Na, spalanie) alkoholi jednowodorotlenowych.
- 5) Doświadczalne rozróżnienie alkoholi jednowodorotlenowych od glicerolu.
- 6) Otrzymywanie kwasu octowego.
- 7) Właściwości fizyczne i chemiczne kwasu metanowego i propanowego - reakcje z wodorotlenkami, tlenkami metali, metalami, odczyn wodnego roztworu, dysocjacja jonowa.
- 8) Wzory szeregów homologicznych alkoholi jednowodorotlenowych i nasyconych kwasów monokarboksylowych.
- 9) Estry alkoholi i kwasów karboksylowych o dowolnej liczbie atomów węgla w cząsteczce.

- 10) Wzory sumaryczne i półstrukturalne tłuszczów, reakcji utwardzania i zmydlania tłuszczów.
- 11) Otrzymywanie i właściwości mydeł.
- 12) Właściwości chemiczne węglowodanów - spalanie węglowodanów, fermentacja alkoholowa glukozy.
- 13) Hydroliza estrów, węglowodanów.
- 14) Reakcje umożliwiające doświadczalną identyfikowanie poznanych związków organicznych, rozróżnianie związków.
- 15) Stężenie molowe roztworów. Przeliczanie stężeń.
- 16)) Ustalanie wzorów elementarnych i rzeczywistych związków organicznych na podstawie podanych informacji dotyczących składu związku i reakcji, którym ulegają (zadania obliczeniowe).

10.3. Forma zadań

W arkuszach konkursowych wystąpią zadania zamknięte z jedną prawidłową odpowiedzią, zadania typu prawda – fałsz, zadania z luką, zadania na dobieranie, zadania otwarte krótkiej odpowiedzi, zadania otwarte rozszerzonej odpowiedzi.

Na poszczególnych etapach wymagana będzie również umiejętność opisu przebiegu doświadczeń, warunków prowadzenia reakcji, podania przewidywanych obserwacji i formułowania wniosków.

Zadania w każdym etapie będą zawierać zarówno elementy obliczeniowe, jak i problemowe przeznaczone dla uczniów zainteresowanych chemią.

10.4. Proponowana literatura dla nauczycieli i uczniów

- Teresa Kulawik, Maria Litwin, Szarota Styka–Wlazło: „*Chemia w zadaniach i przykładach. Zbiór zadań dla klas 7 i 8 szkoły podstawowej*” Warszawa, Nowa Era 2017.
- Krzysztof Pazdro, Maria Koszmider: „*Chemia w szkole podstawowej 900 zadań – od łatwych do trudnych*” Warszawa, Oficyna Edukacyjna Krzysztof Pazdro 2017.
- Anna Rygielska: „*Zadania dla uczestników konkursów chemicznych*”, Oficyna Wydawnicza K. Pazdro, 2014.
- Kulawik Teresa, Litwin Maria, Styka-Wlazło Szarota, *Chemia w zadaniach i przykładach. Zbiór zadań z repetytorium dla gimnazjum*, Wydawnictwo Nowa Era, Warszawa 2013.
- Pazdro Krzysztof M., Koszmider Maria, *Chemia, zbiór zadań do szkoły podstawowej, klasy 7 i 8*, Oficyna Edukacyjna Krzysztof Pazdro, 2017.
- Warchoł Anna, Tejchman Waldemar, Wasylszyn Lidia, *Chemia, zbiór zadań, szkoła podstawowa, klasa 7*, WSiP, 2017.
- Warchoł Anna, Tejchman Waldemar, Wasylszyn Lidia, *Chemia, zbiór zadań, szkoła podstawowa, klasa 8*, WSiP, 2018.
- Chmielewski Piotr, Jezierski Adam, *Chemia. Słownik Encyklopedyczny*, Wydawnictwo „Europa”, Wrocław 2003.
- Praca zbiorowa, *Chemia. Encyklopedia szkolna*. WSiP, Warszawa 2001.

11. KONKURS BIOLOGICZNY

11.1. Cele edukacyjne

- Rozbudzanie motywacji uczniów do samodzielnego uczenia się biologii.
- Rozwijanie ciekawości poznawczej i zainteresowań przyrodniczych.
- Wdrażanie uczniów do posługiwania się wiedzą biologiczną w rozwiązywaniu zadań problemowych.
- Kształcenie umiejętności krytycznego myślenia oraz wykorzystania wiedzy biologicznej w praktyce.
- Wspieranie uzdolnień uczniów.

11.2. Zakres wymaganej wiedzy i umiejętności uczniów.

Obowiązuje *Podstawa programowa przedmiotu biologia dla II etapu edukacyjnego: klasy IV – VIII* - rozporządzenie MEN z 14 lutego 2017 r. w sprawie podstawy programowej wychowania przedszkolnego oraz kształcenia ogólnego w poszczególnych typach szkół (Dz. U. z 2017, poz. 356).

Etap I

Na etapie szkolnym obowiązują zawarte w podstawie programowej:

- wymagania ogólne,
- wymagania szczegółowe (treści nauczania) zawarte w punktach:

I. Organizacja i chemizm życia.

II. Różnorodność życia.

1. Klasyfikacja organizmów.
2. Wirusy – bezkomórkowe formy materii.
3. Bakterie – organizmy jednokomórkowe.
4. Protisty.

Różnorodność i jedność roślin:

- 1) tkanki roślinne
- 2) mchy
- 3) paprociowe, widłakowe, skrzypowe
- 4) rośliny nagonasienne
- 5) rośliny okrytonasienne
6. grzyby.

Różnorodność i jedność świata zwierząt:

- 1) tkanki zwierzęce
- 2) parzydełkowce
- 3) płazińce
- 4) nicienie
- 5) pierścienice
- 6) stawonogi
- 7) mięczaki
- 8) różnorodność zwierząt bezkręgowych
- 9) ryby
- 10) płazy

- 11) gady
- 12) ptaki
- 13) ssaki
- 14) różnorodność zwierząt kręgowych.

Etap II

Na etapie okręgowym konkursu obowiązują umiejętności i treści wymagane na etapie pierwszym oraz:

III. Organizm człowieka.

1. Hierarchiczna budowa organizmu człowieka.
2. Skóra.
3. Układ ruchu.
4. Układ pokarmowy i odżywianie się.
5. Układ krążenia.
6. Układ odpornościowy.
7. Układ oddechowy.
8. Układ moczowy i wydalanie.
9. Układ nerwowy.
10. Narządy zmysłów.
11. Układ dokrewny.
12. Rozmnażanie i rozwój.

IV. Homeostaza.

Etap III

Na etapie wojewódzkim konkursu obowiązują umiejętności i treści wymagane na etapie drugim oraz:

V. Genetyka.

VI. Ewolucja życia.

VII. Ekologia i ochrona środowiska.

Poszerzenie treści podstawy programowej na etapie wojewódzkim obejmuje następujące zagadnienia:

- enzymy trawienne (amylaza, pepsyna, podpuszczka, lipaza, tripsyna), żółć i kwas solny - ich rola i miejsca działania w organizmie człowieka;
- krzyżówki genetyczne jednogenowe;
- formy ochrony przyrody w Polsce – rola, cel i charakterystyka poszczególnych form (strony internetowe Ministerstwa Środowiska);
- polskie parki narodowe - nazwy, określanie położenia i roli poszczególnych parków w zakresie ochrony przyrody;
- rozpoznawanie pospolitych gatunków drzew i krzewów krajowych i aklimatyzowanych na podstawie opisu, ilustracji lub fotografii wg wykazu: cis pospolity, miłorząb dwuklapowy, jodła pospolita, świerk pospolity, modrzew europejski, sosna zwyczajna, sosna górską (kosodrzewina), sosna limba, sosna wejmutka, jałowiec pospolity, topola biała (białodrzew), topola osika, wierzba biała, wierzba iwa, grab zwyczajny, leszczyna pospolita, brzoza brodawkowata, olsza czarna, olsza szara, buk zwyczajny, dąb bezszypułkowy, dąb szypułkowy, wiąz szypułkowy, berberys zwyczajny, porzeczek czarna, jabłoń dzika, jarząb pospolity, głóg dwuszyjkowy, głóg jednoszyjkowy, malina właściwa, jeżyna fałdowana, róża dzika, czeremcha zwyczajna, śliwa tarnina, robinia akacja (grochodrzew), klon jawor, klon polny, klon zwyczajny, klon jesionolistny, kasztanowiec zwyczajny, kruszyna pospolita, lipa

drobnolistna, wawrzynek wilczełyko, rokitnik zwyczajny, bluszcz pospolity, jesion wyniosły, lilak pospolity, bez czarny, kalina koralowa, śnieguliczka biała, wiciokrzew pomorski;

- planowanie i przeprowadzenie doświadczenia zgodnie z metodą naukową.

11.3 Forma zadań

Arkusz konkursowy będzie zawierał zadania zamknięte i otwarte.

11.4. Proponowana literatura dla nauczycieli i uczniów

Podręczniki do biologii zamieszczone w wykazie do użytku szkolnego dla II etapu edukacyjnego, zeszyty ćwiczeń oraz atlasy do biologii uwzględniające podstawę programową dla szkoły podstawowej.

Praca zbiorowa, Atlas anatomiczny. Tajemnice ciała, Nowa Era, 2008

Popularne encyklopedie, przewodniki i klucze do oznaczania gatunków.

<https://www.mos.gov.pl/srodowisko/przyroda/formy-ochrony-przyrody/>

<https://www.parkinarodowe.edu.pl/>

12. KONKURS GEOGRAFICZNY

12.1. Cele edukacyjne

- Rozwijanie uzdolnień i zainteresowań uczniów geografią.
- Doskonalenie umiejętności samodzielnego wyszukiwania informacji geograficznych (wraz z ich selekcją i analizą) z wykorzystaniem różnych źródeł informacji.
- Kształtowanie umiejętności posługiwania się mapą (wraz z jej interpretacją).
- Poszerzanie wiedzy o własnym kraju i regionie geograficznym.
- Kształcenie umiejętności krytycznego myślenia i umiejętności formułowania oceny oraz praktycznego rozwiązywania problemów.
- Doskonalenie umiejętności korzystania z różnych źródeł informacji geograficznej oraz wykorzystania wiedzy geograficznej w praktyce.
- Kształtowanie umiejętności wykorzystania wiedzy i umiejętności geograficznych w życiu codziennym.

12.2. Zakres wymaganej wiedzy i umiejętności uczniów.

Obowiązuje *Podstawa programowa przedmiotu geografia dla II etapu edukacyjnego: klasy IV – VIII* - rozporządzenie MEN z 14 lutego 2017 r. w sprawie podstawy programowej wychowania przedszkolnego oraz kształcenia ogólnego w poszczególnych typach szkół (Dz. U. z 2017, poz. 356).

Etap I

Arkusze zadaniowy opracowują nauczyciele w szkole macierzystej uczniów. Zadania nie powinny wykraczać poza podstawę programową.

Etap II

Z podstawy programowej treści opisane w punktach: **I – VIII**

Spoza podstawy programowej:

- obliczanie rozciągłości południkowej i równoleżnikowej,
- obliczanie powierzchni określonego obszaru na mapie,
- obliczanie czasu słonecznego, strefowego i urzędowego.

Etap III

Z podstawy programowej treści opisane w punktach: **IX – XVIII**

Spoza podstawy programowej:

- obliczanie wysokości Słońca nad horyzontem w pierwszych dniach astronomicznych pór roku,
- znajomość mapy politycznej świata.

Na każdym etapie konkursu uczestnik powinien wykazać się wiedzą i umiejętnościami z zakresu:

- posługiwania się różnymi źródłami informacji (map, planów, fotografii, rysunków, wykresów, danych statystycznych, tekstów źródłowych) w celu przetwarzania i prezentowania informacji geograficznej;
- posługiwania się słownictwem geograficznym w celu opisywania oraz wyjaśniania zjawisk i procesów zachodzących w środowisku geograficznym;

- wykonywania obliczeń z zakresu astronomicznych podstaw geografii, geografii fizycznej i społeczno-ekonomicznej;
- lokalizowania na mapach konturowych obiektów geograficznych, zjawisk i procesów przyrodniczych, społeczno-gospodarczych oraz państw;
- czytania i interpretacji map o różnej treści i o różnych skalach;
- identyfikowania związków i zależności przyczynowo-skutkowych w środowisku przyrodniczym, gospodarce i życiu społecznym z uwzględnieniem skal przestrzennych (od lokalnej do globalnej), formułowanie uogólnień i twierdzeń o prawidłowościach;
- wykazania zróżnicowania przestrzennego warunków środowiska przyrodniczego oraz działalności człowieka na Ziemi;
- wykorzystania wiedzy i umiejętności w celu zrozumienia współczesnego świata i miejsca, jakie zajmuje w nim każdy człowiek;
- zróżnicowania społeczno-gospodarczego i kulturowego społeczeństw na świecie;
- uzasadniania konieczności racjonalnego gospodarowania zasobami środowiska przyrodniczego (zasada zrównoważonego rozwoju).

12.3 Forma zadań:

W arkuszach konkursowych wystąpią zadania zamknięte z jedną prawidłową odpowiedzią, zadania typu prawda – fałsz, zadania z luką, zadania na dobieranie, zadania otwarte krótkiej odpowiedzi, zadania otwarte rozszerzonej odpowiedzi.

12.4. Proponowana literatura dla nauczycieli i uczniów:

1. Tablice geograficzne Wydawnictwo Adamantan z 2016 roku i nowsze.
2. Atlasy szkolne geograficzne świata i Polski wydawnictw: Nowa Era, Demart, Wiking – zgodne z aktualną podstawą programową kształcenia ogólnego.
3. Mały Rocznik Statystyczny 2019. Warszawa 2019, GUS.
4. J. Flis – Słownik szkolny – terminy geograficzne, Warszawa WSiP (wydanie dowolne).